



Verklarende fiche voor het
duurzaam aankopen van

luiers en incontinentie- materialen



Datum: oktober 2020

inhoud

A	Inleiding tot de gids & richtlijnen voor het bestek	3
	1. Over deze productfiche	4
	2. Voor wie is deze fiche?	5
	3. Waarom duurzaam aankopen?	6
	4. Stap voor stap	7
	5. Duurzaamheid in de wetgeving overheidsopdrachten	9
	6. Voorwerp van de opdracht	12
	7. Selectie- & uitsluitingscriteria	13
	8. Gunningscriteria	14
	9. Technische specificaties	16
	10. Bijzondere uitvoeringsvoorwaarden	17
	11. Sociale aspecten in overheidsopdrachten	18
B	Duurzaamheidscontext	19
	1 Scope: luiers en incontinentiematerialen	20
	2 De markt- feiten en cijfers	22
	3 De markt- trends	26
	4 De duurzaamheidsimpact	30
	5 Beschikbare keurmerken op de markt	37
	6 Adviezen voor aankopers	44
	7 Bijlage 1: Vergelijking tussen wasbare en wegwerpluiers	46
	8 Bijlage 2: Materiaalsamenstelling van de wegwerpluier	47

deel A

Inleiding tot de gids
& richtlijnen voor het bestek



1

OVER DEZE PRODUCTFICHE

De federale overheid wil haar consumptie meer innovatief, sociaal, ethisch en ecologisch verantwoord maken via haar koopkracht. Op die manier wil zij bepaalde beleidsdoelstellingen realiseren en het goede voorbeeld geven. Deze fiches zijn gericht op het inspireren en informeren van publieke aankopers bij het professioneel verduurzamen van overheidsopdrachten.

De productfiches vormen een instrument van het federale beleid voor duurzaam aankopen zoals uitgebreid werd beschreven in de [omzendbrief van 16 mei 2014 of de meest recente regelgeving](#).

De federale aanbestedende instanties dienen bij het lanceren van een overheidsopdracht rekening te houden met de impact op milieu-, sociale en economische aspecten. Die beoordeling moet ambitieus maar realistisch zijn en zoeken naar een evenwicht tussen de drie pijlers van duurzame ontwikkeling.

Elke productgroep heeft andere impacten en risico's op vlak van duurzaamheid. Deze productfiche legt het accent op de belangrijkste impact die u als aankoper kan realiseren binnen de specifieke productgroep en bieden u achtergrond over de criteria die impact kunnen creëren.

Verder vinden aankopers in deze fiche alle relevante informatie met oog op het verduurzamen van hun bestek: nieuwe trends op de markt, praktische instrumenten en tools, objectieve criteria voor het integreren van duurzaamheid in bestekken en indicaties over mogelijke bewijsvoering door de leveranciers.

Tot slot wil de federale overheid een krachtige inspiratiebron aanbieden aan alle overheden die duurzaamheid willen integreren in hun aankoopprojecten, maar onvoldoende tijd en middelen hebben om dit onderzoek en analysewerk binnen hun eigen diensten te verrichten.





2

VOOR WIE IS DEZE FICHE?



Deze informatie is waardevol voor elke overheidsorganisatie die duurzaamheid stap voor stap wil integreren in haar diverse overheidsopdrachten en aankoopprocessen. De informatie in de fiche is dan ook toegankelijk voor alle professionals actief op vlak van duurzaam aankopen, ongeacht de maturiteit van de organisatie en de rol in het aankoopproces.

Deze fiche is in eerste instantie gericht aan alle aankopers binnen de federale overheid, maar biedt tegelijk waarde aan elke institutionele aankoper onderhevig aan de Belgische wetgeving overheidsopdrachten. De doelgroep is ruim en gaat van regionale, provinciale, lokale overheden tot universiteiten, ziekenhuizen, scholengroepen en culturele of andere gesubsidieerde organisaties.

Meer specifiek is deze fiche toegankelijk voor alle betrokken actoren bij het aankoopproces: beleidsmedewerkers, aankopers, duurzaamheidsexperten, milieuambtenaren, sociale regisseurs, juristen enz.

Deze fiche is toegankelijk voor alle betrokken actoren bij het aankoopproces: beleidsmedewerkers, aankopers, duurzaamheidsexperten, milieuambtenaren, sociale regisseurs, juristen, etc.

Ook meer en meer commerciële aankopers hebben interesse in duurzaam aankopen. Via deze productfiches kunnen potentiële leveranciers inzichten verwerven in hoe de overheid binnen haar aankoopbeleid inzet op duurzaamheid. Het kan hen uiteraard ook inspireren voor het verduurzamen van hun eigen aankoopbeleid.



3

WAAROM DUURZAAM AANKOPEN?



Overheidsaankopen zijn goed voor 14% van het Bruto Nationaal Product in Europa¹. Met deze gigantische koopkracht om duurzame producten, diensten en gebouwen aan te kopen kan de overheid de markt doen verschuiven in de richting van innovatie en maatschappelijk verantwoorde productie en consumptie. Wist u dat uw aankoopdossier een hefboom is voor een duurzame transitie van de economie?

Overheden hebben een belangrijke voorbeeld-functie en zijn vaak de eerste grote aankopers van duurzame producten, diensten en gebouwen. Op die manier steunen zij de verdere ontwikkeling van deze markten.

Duurzaam aankopen helpt overheden ook bij het realiseren van hun strategische doelstellingen. Zo kunnen zij via aankoop bijdragen tot het reduceren van broeikasgassen en negatieve milieupacten, kansen bieden aan mensen die het moeilijk hebben op de arbeidsmarkt of samenwerking mogelijk maken met bedrijven die personen met beperkingen tewerkstellen. Tenslotte kunnen zij extra zuurstof geven aan kleine en middelgrote bedrijven of innovatieve producten en nieuwe (duurzame) business modellen stimuleren als eerste grote klant.

De perceptie dat duurzaam aankopen duurder is vaak niet terecht. Duurzaam aankopen is anders gaan denken over aankoopbehoeften en dit kan leiden tot minder aankopen of anders aankopen, vaak met positieve impact op de totale kost van het aankoopproject.

Vanuit al deze invalshoeken (ecologisch, economisch, sociaal en ethisch) wordt duurzaam aankopen ook wel maatschappelijk verantwoord of strategisch aankopen genoemd.

Laagste totale kost of prijs?

De kost van de gewenste goederen, diensten en werken reikt meestal verder dan enkel de aankoopprijs. In de nieuwe wet van 17 juni 2016 wordt het ook mogelijk om levenscycluskosten mee te nemen in een procedure. Dit zijn de kosten gedurende de levenscyclus van een product, dienst of werk, zoals de aanschafprijs, de gebruikskosten en de kosten volgend uit het einde van de levenscyclus, zoals inzamelings- en recyclingkosten. Het wordt zelfs mogelijk om nog verder te gaan en de kosten die te wijten zijn aan externe milieueffecten mee te nemen. Dit kan indien ze gelinkt zijn aan het voorwerp van de opdracht én objectief meetbaar zijn.



¹ <https://bit.ly/2wPiASn>



4

STAP VOOR STAP



- 1 voorbereiding
- 2 marktonderzoek
- 3 opmaak bestek

Als aankoper staat u voor de grote uitdaging om duurzaamheid mee te nemen in alle stappen van het aankoopproces. Het is een misvatting dat duurzaam aankopen begint en eindigt met het integreren van duurzaamheidscriteria in een bestek. Duurzaam aankopen is eigenlijk een proces en een andere manier van denken over aankopen. Alles begint met een goede voorbereiding! In het schema vindt u de 3 grote stappen voor u begint met specificeren.

Duurzaam aankopen doet u niet alleen

Verschillende aankoopdiensten organiseren het aankoopproces op een andere wijze. De term 'aankoper' is een overkoepelende term die in de praktijk verwijst naar een samenwerking tussen juridische experts overheidsopdrachten, interne klanten, milieu- en sociale experts enz. Aan het begin van het aankoopproces is het van belang de juiste competenties te verzamelen om samen na te denken over volgende vragen: Wie zijn de klanten van deze opdracht en wat is hun behoefte? Vanuit welk strategisch kader vertrekken we? Welke interne stakeholders beschikken over de juiste expertise op vlak van duurzaamheid en duurzaam aankopen en hoe creëer je intern draagvlak om hen te betrekken?

Hebben we externe expertise nodig om de juiste keuzes te maken en de impact van onze aankoop in kaart te brengen?

Wat is de aankoopbehoefte nu écht?

Het is vaak taboe maar duurzaam aankopen start met de vraag: Wat hebben we nu echt nodig? Nodig uw (interne) klanten uit en denk samen met hen na. Staan ze open om de aankoopbehoefte eens 'out-of-the-box' te bekijken en misschien te herdefiniëren zodat het makkelijker wordt om duurzaam aan te kopen? Hebben we dit wel nodig? Of kunnen we misschien een alternatief product voorstellen dat én innovatiever én duurzamer is? Wie weet kunnen we het product wel huren inclusief een all-in-one dienstverlening?





Ken uw markt

Een duurzaam product specificëren zonder marktverkenning is niet zonder risico's. Het is belangrijk om de ontwikkelingen op de markt te kennen en zicht te krijgen op de oplossingen die reeds beschikbaar zijn bij meerdere leveranciers. Uw potentiële aanbieders kennen de duurzame innovaties in hun eigen sector. Benut deze expertise volop en ga met hen in gesprek.

Specificeren van oplossingen

Aankopers hechten traditioneel veel belang aan technische specificaties. Deze bieden voor de organisatie de 'zekerheid' dat het geleverde product voldoet aan gedetailleerde eisen. Om meer innovatieve en passende oplossingen aan te kopen is het aangewezen meer te denken in functie van een 'oplossing voor de functionele behoeftes'. Een voorbeeld van functioneel specificeren is het aankopen van licht in plaats van verlichtingsinstallaties.

Hoe veilig in gesprek gaan met een leverancier?

Het wordt jammer genoeg te weinig gedaan, maar u mag in dialoog gaan met de markt tijdens de voorbereidingen van een aankoopdossier. Dit kan met individuele aanbieders of via een collectieve marktbevraging. Het is een goede praktijk om zoveel mogelijk marktspeilers op de hoogte te brengen van uw intentie om de markt te bevragen, zodat zij kunnen deelnemen indien zij dat wensen. Een absolute must is het publiek toegankelijk maken van het resultaat van het marktonderzoek: zorg dat iedereen gelijke toegang heeft tot de informatie die u heeft verkregen tijdens de marktdialoog. Dit kan bv. door het publiceren van een verslag dat publiek toegankelijk is of dat bij het bestek wordt toegevoegd.



5

DUURZAAMHEID IN DE WETGEVING OVERHEIDSOPDRACHTEN



De Belgische regelgeving overheidsopdrachten is van toepassing op alle overheden in België en gebaseerd op Europese regelgeving. Op 17 juni 2016 werd een nieuwe wet inzake overheidsopdrachten (Wet OO 2016) goedgekeurd. Deze wetgeving vervangt de wet OO 2006. Hieronder krijgt u een overzicht van de meest relevante wijzigingen met oog op het duurzaam aankopen van goederen, diensten en werken. Voor nieuws inzake de uitvoeringsbesluiten en de details in de wet verwijzen wij naar <http://www.publicprocurement.be/nl>.

Het naleven van milieu-, sociaal en arbeidsrecht (art. 7 Wet OO 2016)

Ondernemers moeten het milieu-, sociaal en arbeidsrecht naleven volgens het Europees Unierecht, nationale recht of collectieve arbeidsovereenkomsten. Nu wordt ook heel expliciet gemaakt dat zij deze wetgeving ook moeten doen naleven door elke persoon die handelt als onderaannemer in welke fase ook en door elke persoon die personeel tewerkstelt voor de uitvoering van de opdracht. Hierbij wordt rechtstreeks verwezen naar internationale conventies zoals de ILO-conventie. Indien de aanbestedende overheid inbreuken vaststelt kan zij desgevallend maatregelen treffen of een inschrijver uitsluiten. **Zie ook verplichte en facultatieve uitsluitingsgronden in de nieuwe wet OO 2016.**

Het voorbehouden van opdrachten (art.15 Wet OO 2016)

De nieuwe wet stelt dat de toegang tot de opdracht voorbehouden kan worden aan sociale werkplaatsen en aan ondernemers die de maatschappelijke en professionele integratie van gehandicapten of kansarmen tot doel hebben, of dat de uitvoering van opdrachten voorbehouden kan worden in het kader van programma's voor beschermde arbeid, mits ten minste dertig procent van de werknemers van deze werkplaatsen, ondernemingen of programma's gehandicapte of kansarme werknemers zijn.



Het grote verschil t.a.v. de vorige wetgeving is dat de verschillende vormen van sociale economie niet langer gedefinieerd zijn, maar dat er hoofdzakelijk met het 30%-criterium wordt gewerkt.

Het gebruik van keurmerken en labels (art. 54 Wet OO 2016)

Labels en keurmerken kunnen een efficiënt instrument zijn om overheidsopdrachten te verduurzamen. Het gebruik van labels zal zich in de toekomst niet langer beperken tot de bewijsfase, want de nieuwe wet bepaalt dat overheden keurmerken kunnen voorschrijven om besteisen te definiëren. Dit betekent concreet dat de aanbestedende overheid een specifiek label of keurmerk voorschrijft ter definitie van de eisen, op voorwaarde dat andere gelijkwaardige keurmerken en andere geschikte bewijsmiddelen ook worden aanvaard. Belangrijk is dat dit zowel toegelaten is in de technische specificaties als in de gunningscriteria en de uitvoeringsvoorwaarden en dat er hiermee nu ook ingezet zal kunnen worden op sociale of andere kenmerken (momenteel ligt de focus vooral op milieukeurmerken). Belangrijke randvoorwaarde is dat het moet gaan om betrouwbare labels en dat de onderliggende keurmerkeisen van het opgelegde keurmerk alleen betrekking moeten hebben op criteria die verband houden met het voorwerp van de opdracht.

Sociale en ecologische gunningscriteria (art. 81 Wet OO 2016)

Ook in de nieuwe wet overheidsopdrachten kunnen sociale aspecten en milieuaspecten via gunningscriteria beoordeeld worden. Daarnaast kan de aanbestedende overheid in de gunningscriteria ook inzetten op een methodologie m.b.t. de bepaling van de levenscycluskosten. Bijzonder belangrijk m.b.t. sociale overwegingen bij overheidsopdrachten is art. 81, §3 die stelt dat het specifieke productieproces en het specifiek proces voor een andere fase van de levenscyclus kunnen beoordeeld worden op basis van een gunningscriterium. Dit biedt veel kansen met oog op het streven naar eerlijke en duurzame handel en het respect van de arbeidsvoorwaarden en mensenrechten in de keten.

Methodologie voor levenscycluskosten (art. 82 Wet OO 2016)

De nieuwe wet stimuleert het gebruik van een methodologie voor het berekenen van de levenscycluskosten. Het basisuitgangspunt is dat het criterium 'prijs' niet enkel verband houdt met de kost van de verwerving, maar met alle kosten die gepaard gaan met het gebruik van het verworven werk/product/dienst. Dit gaat zowel over de verwervingskosten, de gebruikskosten (zoals kosten voor verbruik van energie), kosten voor onderhoud en kosten verbonden aan het einde van de levenscyclus (zoals kosten voor ophaling, ontmanteling of recyclage). De wet laat wellicht ook toe om 'externaliteiten' mee te nemen in de opdracht (CO₂-uitstoot, watervervuilingskosten) voor zoverre deze objectief meetbaar en te moneteriseren zijn.



De nieuwe wetgeving stuurt aan op de ontwikkeling van gemeenschappelijke berekeningsmethoden voor levenscycluskosten, bijvoorbeeld op Europees, nationaal of regionaal niveau.

Innovatie en Innovatiepartnerschap (art. 40 Wet OO 2016)

In enkele gevallen wenst de overheid specifieke innovatieve oplossingen die nog niet op de markt beschikbaar zijn. In de nieuwe wet is een mogelijkheid opgenomen van 'innovatiepartnerschap' waarbij de aanbestedende overheid aangeeft in de opdrachtdocumenten dat er behoefte is aan innovatieve producten, diensten of werken, en dat met de aanschaf van reeds op de markt beschikbare producten, diensten of werken niet in die behoefte kan worden voorzien. Een innovatiepartnerschap dient te zijn gericht op de ontwikkeling van innovatieve producten, diensten of werken en dient gevolgd te worden door de aankoop van de daaruit resulterende innovaties, mits deze voldoen aan de prestatieniveaus die tussen de aanbestedende overheid en de deelnemers zijn afgesproken. Let op: het is geen evidentie om prestatieniveaus en maximumprijzen te bepalen voor oplossingen die nog niet bestaan!

Los van het innovatiepartnerschap is het mogelijk om innovatie reeds met meer courante methoden in overweging te nemen. Het marktverkennd onderzoek is wel het meest voor de hand liggend, maar ook onderhandelingsprocedures of het werken met varianten bieden mogelijkheden om innovatie te stimuleren.

Energie-efficiëntieprestaties (art. 168. Wet OO 2016)

Via de nieuwe wetgeving overheidsopdrachten wordt het verwerven van producten, diensten en gebouwen met hoge energie-efficiëntieprestaties aangemoedigd en in sommige gevallen verplicht. Belangrijke randvoorwaarde is dat de hoge eisen op vlak van energie-efficiëntie in overeenstemming moeten zijn met de principes van voldoende concurrentie, kosteneffectiviteit, de economische haalbaarheid, de duurzaamheid en de technische geschiktheid. Ook worden aanbestedende overheden gestuurd naar het overwegen van energieprestatiecontracten bij het plaatsen van opdrachten voor diensten met oog op het realiseren van energiebesparingen op de lange termijn. Het KB van 13 juli 2014 breidt de energie-efficiëntieverplichtingen bij overheidsopdrachten van gebouwen uit naar een hele lijst van bijkomende producten en diensten.

Voor meer informatie over de huidige en nieuwe wet overheidsopdrachten ga naar:
<http://gidsvoorduurzameaankopen.be/nl/juridische-achtergrond>



6

VOORWERP VAN DE OPDRACHT



Het voorwerp van de opdracht is de 'titel' of het 'onderwerp' van de opdracht. Dit moet potentiële inschrijvers overtuigen om de aankondigingsdocumenten en/of het bestek te openen. Hier moet reeds duidelijk gemaakt worden dat het om een duurzame opdracht gaat, gezien alle andere bepalingen in het bestek steeds verwijzen naar de omschrijving van het voorwerp van de opdracht.

De omschrijving van het voorwerp bij een duurzame opdracht is best zo transparant mogelijk over het duurzame karakter van de opdracht. Zo zijn de potentiële inschrijvers meteen op de hoogte van de doelstellingen van de aanbestedende overheid.

Voorwerp van opdracht in de context van het beleid van de organisatie.

"<.....> (naam van de openbare overheid) hecht belang aan de milieuzorg en de sociale aspecten. Dit wordt verklaard in haar <strategisch beleid>, <missie>, <aankoopbeleid>, ..."

Het werkt sterk sensibiliserend.

Door het voorwerp van de opdracht duurzaam te maken nemen overheidsaankopers het voortouw. De markt merkt deze toename in duurzame opdrachten op. Dit signaal kan ervoor zorgen dat de markt meer en meer gaat investeren in duurzame producten en bedrijfsprocessen om zo een goede kans te maken op het binnenhalen van overheidsopdrachten. Hoe meer bedrijven inzetten op duurzaamheid, hoe groter het aantal inschrijvers wordt en hoe competitiever de markt. Dit heeft dan weer een positief effect op de prijs voor duurzame producten en diensten.

Het is stimulerend voor pioniers.

Het integreren van duurzaamheid in het voorwerp van de opdracht is ook een beloning voor die bedrijven die een pioniersrol opnemen en echte voortrekkers zijn op vlak van duurzaamheid. De kans dat zij de opdracht binnenhalen is namelijk veel groter dan voor bedrijven die zich nog moeten omschakelen naar meer duurzame productiemethodes of die nog aan het begin staan van een integratie van duurzame producten in hun catalogus.

Het is noodzakelijk voor de opmaak van het duurzame bestek.

Alle eisen die verder opgenomen worden in het bestek worden gelinkt met het voorwerp van de opdracht. De wetgeving is hier heel duidelijk over: de criteria opgenomen in het bestek dienen verband te houden met het voorwerp van de opdracht.

7

SELECTIE- & UITSLUITINGSCRITERIA



De selectiecriteria hebben uitsluitend betrekking op de leverancier en staan dus los van de eigenschappen van de producten, diensten of werken die worden aangekocht, de wijze van gunning van de opdracht, de uitvoering van de opdracht enz. De grote vraag is hier: welke potentiële leveranciers krijgen toegang tot de opdracht?

Welke selectiecriteria zijn relevant?

Selectiecriteria worden gebruikt om niet geschikte potentiële opdrachtnemers uit te sluiten of om geschikte opdrachtnemers te selecteren die toegang krijgen tot de opdracht. Selectiecriteria zijn echter sterk gereguleerd door de wetgeving overheidsopdrachten, de keuze is dus gelimiteerd. Hieronder volgen enkele opties om duurzaamheid te laten doorwegen bij het selecteren van geschikte leveranciers:

Een overheid kan potentiële opdrachtnemers uitsluiten indien sprake is van ernstige overtreding op vlak van sociale en/of milieuwetgeving.

Verder kunnen eisen opgelegd worden die de geschiktheid van een potentiële opdrachtnemer beoordelen en bepalen of die in staat is de duurzame opdracht uit te voeren. Heeft de potentiële opdrachtnemer al ervaring met duurzame opdrachten? Welke maatregelen neemt hij op vlak van milieubeheer? Hoe worden de sociale risico's beheerd doorheen de keten?

Voor het bepalen van de geschiktheid van de leverancier kan gevraagd worden naar referenties waarbij duidelijk wordt gepeild naar de duurzaamheidsaspecten van de referentieopdrachten. Zo kan u partijen uitsluiten die nog geen enkele ervaring hebben met duurzaamheid.

Er moet echter telkens nagedacht worden over de relevantie van de selectiecriteria en de proportionaliteit in functie van de grootte en de duurtijd van de opdracht. Zo heeft het geen zin om bewijs te vragen van een milieubeheersysteem in een kleine opdracht, omdat de inspanning om het certificaat voor het milieubeheersysteem te verkrijgen disproportioneel zwaar is in vergelijking met de grootte van de opdracht.

Voor gedetailleerde informatie over milieubeheersystemen, zie <http://gidsvoorduurzameaankopen.be/nl/milieu/milieubeheer>.

Voor gedetailleerde informatie over de juridische achtergrond van het integreren van selectiecriteria bij overheidsopdrachten, zie <http://www.publicprocurement.be/nl>.

Uitsluitingscriteria

De niet-naleving van de milieu- en sociale wetgeving, die het voorwerp is geweest van een definitief vonnis of een beslissing met een gelijkwaardig effect, kan beschouwd worden als een overtreding met betrekking tot het professionele gedrag van de betrokken economische operator, of een ernstig vergrijp dat het mogelijk maakt de betrokken partij uit te sluiten van de mededinging voor het contract.

Ref.: Art. 56 en 57 van Richtlijn 2014/24/EU en Art. 80 van Richtlijn 2014/25/EU

8

GUNNINGSCRITERIA



Gunningscriteria zijn criteria die het mogelijk maken om offertes objectief te vergelijken op basis van bv. prijs, kwaliteit en esthetiek, maar ook op vlak van sociale en ecologische duurzaamheid en innovatie. Gunningscriteria worden beoordeeld via een score of een gewicht en op die manier wordt een objectieve vergelijking gemaakt tussen de aanbieders. Eén belangrijke voorwaarde: gunningscriteria moeten gelinkt zijn met het voorwerp van de opdracht en moeten objectief meetbaar zijn! Het opnemen van 'duurzaamheid' als gunningscriterium is dus niet concreet genoeg én niet objectief meetbaar.

Gunningscriteria toegepast in de praktijk

Gunningscriteria voorbeeld	Gewicht
1. Prijs Berekening (bv.): $\text{Laagst opgegeven prijs} / \text{opgegeven prijs} \times 0,60$	60%
2. Milieucriteria (De aanbestedende overheid verduidelijkt verder de gewichten die gegeven zullen worden aan de onder deze tabel vermelde criteria) Berekening (bv.): $\text{Totaal gescoorde punten} / \text{maximum aantal te scoren punten} \times 0,35$	35%
3. ...	5%

In de hierboven vermelde tabel zal het gewicht dat aan de milieucriteria wordt toegekend vastgesteld worden door de inkoper naar gelang de specifieke aanbesteding. Vertegenwoordigers van diverse sectorfederaties herinneren er vaak aan om dit gewicht niet te onderschatten, om duurzaamheid in de toekenningsfase sowieso een kans te geven.



Gebruik van labels en aanverwante criteria:

Criteria opgenomen in dit document en in een label zijn steeds een momentopname. Deze worden continu gereviseerd om de meest recente marktevoluties te volgen en het wordt bijgevolg aanbevolen om de laatste stand van zaken op vlak van lastenboek te consulteren op de website van het label zelf.

Een keurmerk kan zowel gebruikt worden als (bewijsvoering) voor technische criteria als voor gunningscriteria. In het eerste geval geldt dit als minimale eis, in het tweede geval kunnen extra punten verdiend worden bij het voldoen aan de uitgeschreven onderliggende criteria van het keurmerk. Artikel 54 van de wet overheidsopdrachten van 17 juni 2016 geeft een uitgebreid overzicht van de wijze waarop u naar keurmerken kunt verwijzen in een bestek. De meest algemene en juridisch correcte manier bestaat er in de technische eisen die u wenst te benadrukken (en die verband houden met het voorwerp van opdracht) op te nemen in (een bijlage) aan het bestek. Vervolgens vermeldt u dat een bepaald keurmerk of een set van keurmerken (of gelijkwaardig) als mogelijk bewijs op de naleving van de technische eis(en) voldoet. Neem gelijkwaardig bewijsmateriaal mee in overweging.

Het is ook mogelijk om een kruisverwijzing tussen technische specificaties en gunningscriteria te maken:

Bijvoorbeeld:

- Technische eis:
Eventuele papieren handleidingen bij het product zijn gedrukt op papier met minstens 70% gerecycleerde vezels of vezels uit duurzaam beheerde bossen (op basis van aanwijzingen op het FSC of PEFC label of gelijkwaardige labels).
- Gunningscriterium:
Indien meer dan 70% van de vezels van de eventuele papieren handleidingen van gerecycleerde oorsprong of uit duurzaam beheerde bossen is (zie technische eis), dan kunt u extra punten krijgen (op basis van aanwijzingen op het FSC of PEFC label of gelijkwaardige labels).

9

TECHNISCHE SPECIFICATIES



Onder de technische specificaties worden de kenmerken of eigenschappen beschreven waaraan het product of de dienst minimaal dient te voldoen. Dit vormt een grote opportuniteit voor duurzaamheid, want hier stellen we de duurzame of technische eisen op van het product, de dienst of het werk. Keurmerken en certificaten zijn een eenvoudige en veelgebruikte methode om aan te tonen dat aan de technische specificaties is voldaan. Ze kunnen ook gebruikt worden als bron voor het zoeken naar technische kenmerken die opgenomen kunnen worden in het bestek.

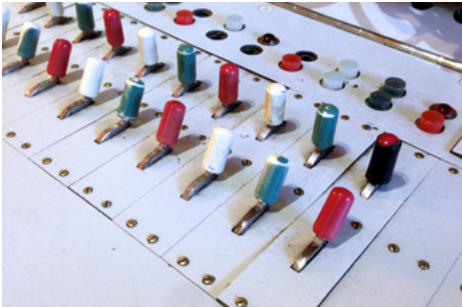
Let op!

Zijn uw verplichte criteria marktconform?

Wat is een betrouwbaar label?

Keurmerken zijn voor aanbestedende diensten een handig instrument om op een snelle manier te oordelen of een product voldoet aan een aantal milieu- of sociale eisen. Nochtans bestaat er een wildgroei aan keurmerken en is het niet toegelaten om zomaar elk keurmerk in te zetten in het kader van overheidsopdrachten. De wetgeving overheidsopdrachten omschrijft daarom de voorwaarden waaraan een keurmerk moet voldoen. Alle in de gids vermelde keurmerken voldoen aan de eisen van de wetgeving. Voor meer informatie over keurmerken, zie <http://gidsvoorduurzameaankopen.be/nl/milieu/keurmerken>.

10 — BIJZONDERE UITVOERINGSVOORWAARDEN



Uitvoeringsvoorwaarden dienen door de opdrachtnemer gerespecteerd te worden tijdens de uitvoering van de opdracht. Uitvoeringsvoorwaarden zijn een ideaal instrument om opdrachtnemers aan te zetten om te investeren in duurzaamheid tijdens de volledige duur van de opdracht. Er moet een link zijn met het voorwerp van de opdracht, maar uitvoeringsvoorwaarden kunnen betrekking hebben op de leveringsvoorwaarden, de (sociaal of ecologisch verantwoorde) productiewijze, duurzaam HR-beleid, enz.

“ *U, als aankoper, heeft een belangrijke hefboom voor duurzaamheid in handen: koopkracht.*”

**Jo Versteven, expert duurzame overheidsopdrachten,
Federaal Instituut voor Duurzame Ontwikkeling**

11

SOCIALE ASPECTEN IN OVERHEIDSOPDRACHTEN



Aanbestedende diensten kunnen op verschillende manieren rekening houden met sociale en ethische overwegingen in overheidsopdrachten.

Het betreft het respecteren van de nationale, Europese en internationale sociale wetgeving, het bevorderen van gelijke kansen voor mannen en vrouwen en culturele diversiteit, het bepalen van technische eisen die een (betere) toegankelijkheid voor mensen met een handicap toelaten, het inschakelen van minder gekwalificeerde doelgroepen en werklozen (kansengroepen), het respecteren van de conventies van de Internationale Arbeidsorganisatie en van de mensenrechten, fatsoenlijke arbeidsomstandigheden, het rekening houden met aanvaardbare lonen (IAO-conventie nr. 94) bij de gunning van de opdracht, het rekening houden met duurzame handelspraktijken, het rekening houden met de sociale gevolgen van productieprocessen in de hele levenscyclus van een product of een dienst, het treffen van de nodige maatregelen om de deelname van beschutte werkplaatsen (maatwerkbedrijven) en sociale inschakelingsondernemingen aan te moedigen, het zorgen voor voldoende opleiding, veiligheidsinstructies ... voor het personeel.

Voor aankopers is het echter wel belangrijk om hiermee op een gepaste manier rekening te houden. De overwegingen kunnen namelijk, afhankelijk van hun aard, pas tijdens bepaalde fases van de aanbestedingsprocedure worden meegewogen.

Voor gedetailleerde informatie over deze sociale en ethische aspecten en hun toepassing in overheidsopdrachten, gelieve de website te raadplegen op:

<http://gidsvoorduurzameaankopen.be/nl/sociale-aspecten>

deel B

Duurzaamheidscontext

SCOPE: LUIERS EN INCONTINENTIEMATERIALEN



Overheden kopen luiers en incontinentiemateriaal in grote hoeveelheden aan voor zorginstellingen zoals ziekenhuizen, kinderdagverblijven, ouderenzorg, etc. Op enkele uitzonderingen na, komen deze producten na gebruik terecht bij het restafval en worden ze verbrand. Naast de functionele prestatie van deze producten wordt tijdens de aankoop hoofdzakelijk rekening gehouden met de prijs en de kwaliteit. De duurzaamheidsaspecten zijn vaak minder doorslaggevend. Deze fiche heeft als doel om overheidsaankopers te inspireren en te begeleiden bij de aankoop van duurzame luiers en incontinentiemateriaal. Met aankoop wordt dus niet enkel de aankoop van het product bedoeld maar ook de manier waarop het product wordt vervoerd, gestockeerd en uiteindelijk wordt weggegooid of hergebruikt.

Luiers en incontinentiemateriaal worden gebruikt voor het absorberen en vasthouden van urine en feces (ontlasting) om zo lekkage te voorkomen en de huid van de gebruiker droog en gezond te houden. Ze zorgen zo voor meer hygiëne, properheid, geurvermindering en zelfstandigheid van de gebruikers. De term luiers is gerelateerd aan gebruik door kinderen en de term incontinentiemateriaal aan gebruik door volwassenen. Incontinentiemateriaal wordt gecategoriseerd in functie van de gradatie waarin de incontinentie voorkomt: licht, gemiddeld of zwaar. Lichte incontinentiematerialen worden over het algemeen thuis gebruikt, terwijl producten voor zware incontinentie hoofdzakelijk worden gebruikt in de zorgsector, in het bijzonder in de ouderenzorg. Bij luiers voor kinderen zien we dat de leeftijd als voornaamste indicator wordt gebruikt voor de keuze van een luier.¹ De samenstelling en gebruik van beide types zijn echter bijna hetzelfde. Daarom wordt in het verdere verloop van de fiche de term luiers gebruikt, waarmee zowel incontinentiemateriaal als luiers bedoeld wordt.²

Deze fiche maakt een onderscheid tussen **wegwerpluiers en wasbare luiers**. De wasbare luiers zijn in opmars doordat deze als milieuvriendelijker worden aanzien en vaak ook een positieve financiële stimulans krijgen via overheden. Uit marktonderzoek³ blijkt ook dat steeds meer overheidsinstanties kiezen om de wasbare luier te promoten bij consumenten en bij eigen instanties. Het doel om restafval te reduceren is namelijk één van de grote objectieven bij overheden. Wegwerpluiers worden na eenmalig gebruik verwijderd en beschouwd als restafval. Ongeveer 12 procent van onze totale hoeveelheid huishoudelijk restafval bestaat uit een hygiënische fractie, met name luiers en incontinentiemateriaal.⁴ De wasbare luiers worden niet onmiddellijk na gebruik verwijderd als afval, maar worden gewassen en hergebruikt. Zowel de wasbare- als wegwerpluiers kennen opportuniteiten op vlak van duurzaamheid en worden daarom beide besproken in deze fiche. Een overzicht van de voornaamste voor- en nadelen van wasbare- en wegwerpluiers zijn terug te vinden in Bijlage I.

1 Potentieel in circulariteit voor luiers en incontinentiemateriaal. (2018). OVAM. Opgehaald van: <https://www.OVAM.be/luiers>

2 Edana, factsheet , disposable baby diapers, 1-10-2008, www.edana.org

3 Gegevens op basis van marktonderzoek FIDO juni 2020

4 <https://www.OVAM.be/luiers>



Deze fiche biedt inzicht in de grootte van de markt en geeft een beter beeld van de ontwikkelingen binnen de luiersector (hoofdstuk 2 en 3). Vervolgens bespreken we in hoofdstuk 4 de duurzaamheidsimpacten van luiers en geven we aan op welke manier (overheids)aankopers hier rekening mee kunnen houden. Duurzaamheidslabels en certificaten worden afzonderlijk besproken in hoofdstuk 5. Tot slot bieden we in hoofdstuk 6 enkele concrete tips aan die aankopers kunnen meenemen in het aankoopproces.



2

DE MARKT - FEITEN EN CIJFERS



De markt van luiers voor kinderen en volwassenen kent een wereldwijde stijging en is zeer competitief. Op deze markt zien we dat de wegwerpluier het meest populair is, ondanks de trend van de wasbare versie. Wegwerpluiers zijn niet ontworpen om gerecycleerd te worden, en de wijzigingen in productdesign ontbreekt tot nu toe, waardoor recyclage tot op heden uitblijft. Tot slot zien we ook een stijging van het aantal systemen wasbare luiers in de markt.

1. De markt van luiers blijft groeien

De globale luiermarkt bereikte in 2016 een waarde van meer dan 54 miljard dollar en zal in 2022 naar verwachting stijgen naar een waarde van meer dan 71 miljard dollar. Dit is een jaarlijkse groei van ongeveer 5%. De reden van deze stijging is veelvuldig. Enerzijds is er een explosieve groei van de wereldbevolking gecombineerd met meer welvaart waardoor steeds meer ontwikkelingslanden de mogelijkheid hebben om luiers te gebruiken en deze ook sneller vervangen. Ten tweede is er een stijgend aantal ouderen waardoor ook de nood aan incontinentiemateriaal stijgt. De voorspellingen geven zelfs aan dat de vraag naar incontinentiemateriaal de vraag van kinderluiers zal overstijgen in 2025. Tot slot wijst onderzoek uit dat kinderen tegenwoordig minder snel zindelijk zijn, waardoor ze gedurende een langere periode luiers gebruiken.^{5 6}

2. De luiermarkt is een zeer competitieve markt

Er heerst een grote concurrentie op de markt van luiers, met een aanzienlijk aantal wereldwijde spelers. De markt van de wegwerpluiers voor kinderen wordt gedomineerd door Procter & Gamble en Kimberly-Clark Corporation, Unicharm. De markt voor wegwerpluiers voor volwassen door Svenska Cellulosa, Kimberly-Clark, Ontex en Unicharm. Gezien de stijgende vraag naar incontinentiemateriaal worden ook verschuivingen verwacht tussen de spelers op vlak van incontinentiemateriaal. Grote spelers op de luiermarkt voor kinderen zullen zich meer en meer gaan positioneren op de markt van incontinentiemateriaal. In het deelsegment van wasbare luiers zien we een sterke fragmentering. De grote spelers in deze

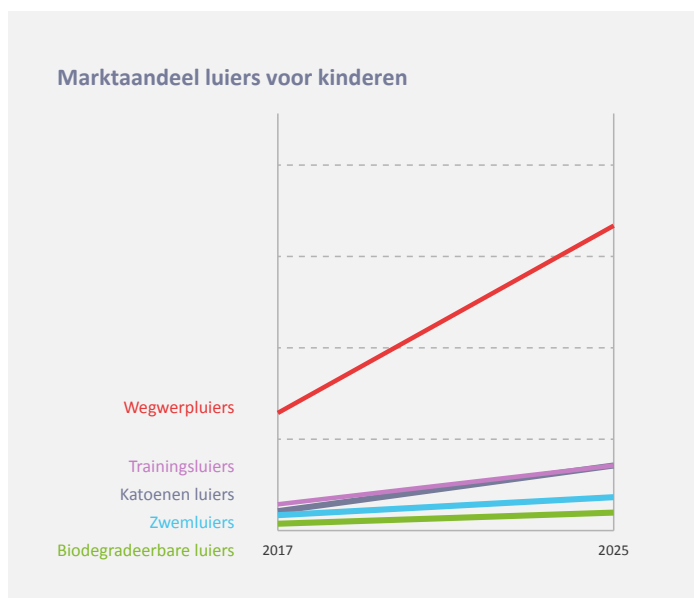
5 <https://www.tijd.be/ondernemen/consumentengoederen/belgen-werken-aan-slimme-luier-voor-grote-mensen/9962992.htm>

6 <https://markets.businessinsider.com/news/stocks/global-diaper-market-2017-2022-adult-baby-diapers-1012529338>



markt zijn: TotsBots (UK), Cotton Babies (USA), Popolini (Oostenrijk), Mother-ease (Canada), Imse Vimse (België), Charlie Banana (USA), Kangacare (USA), Close Parent (UK), Anavy (Tsjechië), Bamboolik (Tsjechië), Lulu Nature (Frankrijk), Disana (Duitsland) en Blümchen (Oostenrijk). We verwachten een grote stijging in dit marktsegment. Duurzaamheid wordt steeds belangrijker in aankoopbeslissingen van consumenten en overheden, en het genereren van afval wordt meer en meer als negatief gepercipieerd.⁷

3. De wegwerpluier blijft populair



Wegwerpluiers blijven het grootste aandeel opeisen in de markt. Als we kijken naar de opdeling van de globale markt van luiers voor kinderen dan zien we volgende verdeling: wegwerpluiers (65,48%), oefenluiers (11,8%), zwemluiers (9,7%), wasbare katoenen luiers (9,56%) en biodegradeerbare luiers (3,46%).⁸ Toch geven marktanalyses^{9 10} aan dat de wasbare en biodegradeerbare luiers de concurrentie opnemen ten opzichte van de wegwerpluiers, ondanks het feit dat wegwerp nog steeds het leeuwendeel van de markt vertegenwoordigt. Vanuit het marktonderzoek¹¹ geven de meeste producenten van wasbare luiers aan dat er een geleidelijke stijging zal zijn bij wasbare luiers. Leveranciers van België en Nederland zien langzaam een mentaliteitswijziging, maar geven tevens aan dat wasbare luiers waarschijnlijk een nicheproduct zal blijven. Afbeelding 1 toont ons aan dat de globale markt blijft stijgen tot 2025 met de grootste verwachte stijging voor wegwerpluiers.

Figuur 1- Marktaandeel luiers voor kinderen
(<https://www.alliedmarketresearch.com/baby-diapers-market>)

4. Wegwerpluiers worden restafval

Over het algemeen dragen kinderen de eerste twee tot drie jaar van hun leven luiers. Gemiddeld verbruiken ze zo ongeveer 5.000 luiers. Bij het gebruik van wegwerpluiers wil dit zeggen dat een baby gemiddeld ongeveer 1.000 kilo luieraafval veroorzaakt. Wegwerpluiers genereren afval en dit afval wordt momenteel geregistreerd onder 'restafval'. Restafval wordt verbrand en er is momenteel dus geen georganiseerde keten om luiers uit de restafvalstromen te houden en te verwerken. Volgens berekeningen van de Openbare Vlaamse Afvalstoffen Maatschappij (OVAM) bestaat ongeveer 12 procent van onze totale hoeveelheid huishoudelijk restafval uit een hygiënische fractie, met name luiers en incontinentiemateriaal.¹² Dit afval wordt hoofdzakelijk verbrand.^{13 14} Uit marktonderzoek¹⁵ blijkt dat recyclagetechnieken slechts beperkt

7 Gegevens op basis van marktonderzoek FIDO juni 2020

8 <https://www.businesswire.com/news/home/20170623005660/en/Global-Diaper-Market---Forecasts-Opportunity-Assessment>

9 <https://www.alliedmarketresearch.com/baby-diapers-market>

10 <https://www.mordorintelligence.com/industry-reports/baby-diapers-market>

11 Gegevens op basis van marktonderzoek FIDO juni 2020

12 <https://www.OVAM.be/luiers>

13 <https://www.milieucentraal.nl/bewust-winkelen/spullen-en-diensten/luiers/>

14 <https://kleinspook.be/voor-hoeveel-afval-zorgt-een-wegwerpluier>

15 Potentieel in circulariteit voor luiers en incontinentie materiaal. (2018). OVAM. Opgehaald van: <https://www.OVAM.be/luiers>

aanwezig zijn en er zijn geen richtlijnen vanuit de overheid om de luierafvalstromen afzonderlijk op te halen en te verwerken. De verwerking en recyclage van deze afvalstromen vergen verregaande ketensamenwerking. Er wordt onderzocht hoe deze afvalstromen optimaal kunnen behandeld worden met oog op recyclage en hergebruik van materialen. Deze zoektocht naar geschikte recyclagetechnieken bespreken we verder in het volgende hoofdstuk 3: “Trends in de markt”.

5. Een stijgend aanbod van wasbare- en hybride luiers

In het marktsegment van wasbare luiers onderscheiden we vier belangrijke systemen: de all-in-two luier, de all-in-one luier, de tweedelige luier en de pocketluier. Ook zijn er variaties in de sluitingen die gebruikt worden: drukknopen, lintjes, klemmen, klittenband, etc. Het meest geschikte systeem blijft afhankelijk van de voorkeur van de consument. Uit onderzoek van OVAM (2018) blijkt de all-in-two luier de meest populaire type wasbare luier voor kinderen. Hieronder (figuur 2) geven we een overzicht van de meeste gekende systemen voor wasbare luiers. De absorberende inlegger kan zowel herbruikbaar als wegwerpbaar zijn. Er wordt gesproken van een hybride luier indien de absorberende inlegger wegwerpbaar is.

De wasbare luiers kunnen uit verschillende materialen bestaan. Traditioneel worden wasbare luiers geassocieerd met katoen en bamboe. Maar er zijn ook andere materialen die zeer vaak gebruikt worden zoals microvezel en in mindere mate hennep, ... Iedere stof heeft andere eigenschappen op vlak van absorptievermogen, levensduur en droogtijd. Zo blijkt bamboe populair te zijn omdat er een heel goede absorptie is en katoen omdat die luiers sneller droog zijn. Microvezel is minder populair omdat het geen natuurlijk materiaal is.



Figuur 2- Meest gekende systemen voor wasbare luiers (Bron: <https://www.mamabaas.be/content/wasbare-luiers-alle-info-op-een-rijtje>)

Herbruikbaar incontinentiemateriaal (voor volwassenen) is in mindere mate beschikbaar op de markt. Zo is er een zeer beperkt aanbod aan wasbare incontinentiematerialen voor gemiddelde of zware incontinentie beschikbaar op de markt, en richt de markt zich voornamelijk op lichte incontinentie.¹⁶ Marktonderzoek bevestigt de analyse van OVAM. Een mogelijke reden van het uitblijven van wasbaar incontinentiemateriaal in de zorgsector zijn de langdurige akkoorden/contracten tussen leveranciers en zorgcentra. Ook de beperkte beschikbaarheid wordt aangegeven als mogelijke reden. De markt geeft wel aan dat de vraag in de toekomst waarschijnlijk zal toenemen.

16 Potentieel in circulariteit voor luiers en incontinentie materiaal. (2018). OVAM. Opgehaald van: <https://www.OVAM.be/luiers>



6. Nood aan wetenschappelijk onderzoek over wasbare luiers

Tot op heden is het wetenschappelijk onderzoek naar de marktinzichten, milieueffecten en het gebruik van wasbare luiers en incontinentiemateriaal beperkt. Er zijn enkele vergelijkende onderzoeken beschikbaar over de milieu-impact van wasbare en wegwerpluiers. Deze geven echter tegenstrijdige resultaten.¹⁷ Belangrijk aspect hierbij is de manier waarop de wasbare luier gebruikt, gewassen en gedroogd wordt. Marktanalyse geeft eveneens aan dat er meer nood is aan wetenschappelijk onderzoek om de eigenschappen van wasbare en wegwerpluiers met elkaar te vergelijken.

17 Potentieel in circulariteit voor luiers en incontinentie materiaal. (2018). OVAM. Opgehaald van: <https://www.OVAM.be/luiers>

3

DE MARKT - TRENDS



Dit hoofdstuk bespreekt de trends op de markt van luiers en incontinentiemateriaal. Hoe zal de markt zich verder ontwikkelen? Onderstaande trends geven alvast aan dat de markt niet stilstaat en zich continu verbetert op vlak van duurzaamheid, innovaties en materiaalefficiëntie.

1. De zoektocht naar duurzame wegwerp- en wasbare luiers

Consumenten en overheden hechten meer en meer belang aan duurzaamheid bij de aankoop van luiers. De grote marktspelers hebben duurzaamheid dan ook hoog op de agenda geplaatst en zijn zoekende naar hoe ze positieve duurzaamheidsimpact kunnen realiseren. Door de vele initiatieven op de markt ontstaat er een wildgroei aan innovaties en producten die beweren duurzaam te zijn. De reële impact hangt meestal af van een zeer groot aantal factoren.

Voor wegwerpluiers hangen de recyclagemogelijkheden bijvoorbeeld sterk af van de sorterings- en recyclagemogelijkheden. Dit maakt het voor overheden, organisaties en particulieren geen evidentie om tijdens de aankoop een duurzame beslissing te nemen. Uit onderzoek van OVAM (2018)¹⁸ blijkt dat er een heel aantal proefprojecten en adviesraden zijn opgestart om de mogelijkheden voor recyclage van wegwerpluiers te onderzoeken. Tot op heden (maart 2020) eindigen de wegwerpluiers wel nog in het restafval tot het scheiden en valoriseren van dit type afval mogelijk wordt gemaakt.

OVAM en partners starten collectief plan voor het verduurzamen van luiers

OVAM ondertekent samen met verschillende partners het collectief plan 2017-2022 met als doelstelling de luiersector samen te brengen en te verduurzamen. Samen met producenten, retailers, recyclagebedrijven en kennis- en innovatiecentra zoekt OVAM naar de mogelijkheden om de materialenketen van wegwerpluiers te optimaliseren. Samen analyseren ze de opportuniteiten op vlak van productdesign en de recyclagemogelijkheden van luiers. De inzichten uit de markt dienen vervolgens om overheidsinstellingen advies te geven over de aankoop van duurzame wegwerpluiers en het potentieel van wasbare luiers. Meer informatie over dit project vindt u via: <https://www.OVAM.be/luiers>

18 Potentieel in circulariteit voor luiers en incontinentie materiaal. (2018). OVAM. Opgehaald van: <https://www.OVAM.be/luiers>



Voor wasbare luiers is de impact afhankelijk van het aantal keer dat de luier wordt hergebruikt, het was- en droogproces en de eventuele retourlogistiek bij grote volumes, zoals voor zorginstellingen of crèches. Een wasbare luier kan tot 200-1000¹⁹ keer worden hergebruikt. In realiteit verwachten we echter dat de gemiddelde levensduur van wasbare luiers veel lager ligt. Ouders verkiezen vaak 'nieuwe' luiers in plaats van luiers van andere kinderen te hergebruiken tenzij in eigen gezin met meerdere kinderen.²⁰ Markt-onderzoek geeft echter aan dat er een zeer grote tendens bestaat om tweedehands goederen (dus ook luiers) aan te kopen en gezinnen geven de wasbare luiers door aan elkaar. De belangrijkste reden hiervoor blijkt echter niet de milieu-impact te zijn maar de financiële overweging.

Daarnaast belasten wasbare luiers het milieu tijdens de gebruiksfase (wassen en drogen). Hier kan de impact op het milieu beperkt worden door: wassen op een lagere temperatuur (60°C)²¹, drogen zonder droogkast, wassen van volle wastrommels, milieuvriendelijke wasproducten gebruiken, een energiezuinig wasmachine gebruiken, etc.

Grote wasinstallaties hebben het voordeel dat ze overwegend goed gevulde en energiezuinige wasmachines gebruiken. Anderzijds wassen zij de luiers uit hygiënische overwegingen op hogere temperaturen en zijn zij genoodzaakt om een droogkast te gebruiken. Toch kunnen we stellen dat het gebruik van grote volumes bij zorginstellingen of crèche overwegend positief is aangezien de luiers intensiever worden hergebruikt. Dit zorgt eventueel wel voor een stijgend aantal logistieke verplaatsingen tussen de zorginstellingen en wasdiensten. Ook deze impact dient men mee in rekening te brengen en waar mogelijk te beperken.

2. De luier wordt steeds efficiënter

Wegwerpluiers bestaan uit meer dan 20 verschillende materialen. In bijlage II vatten we de hoofdelementen van de wegwerpluier samen voor kinderen en volwassenen.

We zien een duidelijke trend in het ontwerpen van efficiënte luiers met gebruik van minder materialen. Onderzoek toont aan dat het volume materialen in incontinentieproducten en luiers tussen 1987 en 2011 bijna met de helft is gedaald. Deze daling is voornamelijk te wijten aan de daling van de hoeveelheid cellulose pulp. Het gebruik van SAP's daarentegen is significant toegenomen. De reden van deze wijziging in samenstelling is dat de sector inzette op efficiëntie in transport door het produceren van lichtere en compactere luiers. De CO₂- impact van het transport werd hierbij eveneens sterk verlaagd doordat er meer luiers vervoerd worden per transportbeweging.

19 Gegevens op basis van marktonderzoek FIDO juni 2020

20 Potentieel in circulariteit voor luiers en incontinentie materiaal. (2018). OVAM. Opgehaald van: <https://www.OVAM.be/luiers>

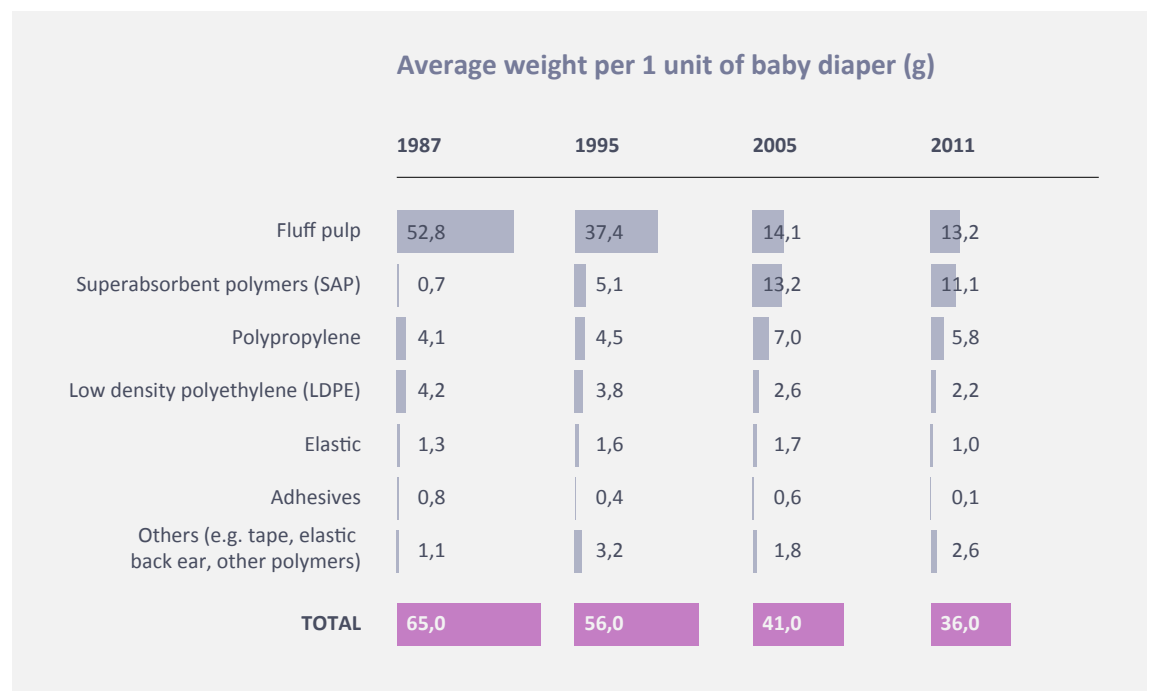
21 De adviestemperatuur voor het thuis wassen van luiers van luiers is 60°. Veel luiers, zoals luiers gemaakt uit bamboe, mogen echter niet hoger gewassen worden.



Cellulosepulp is een chemische pulp die meestal is gemaakt van gebleekte cellulose vezels verkregen uit hout dat lange vezels heeft. Een superabsorberend polymeer (SAP) is een polymeermateriaal dat in staat is vele malen het eigen gewicht aan water op te nemen en vast te houden. Het zwelt daarbij op tot een hydrogel die tot meer dan 99% uit water kan bestaan. Het houdt het vocht ook vast onder druk. SAP's worden vooral gebruikt in luiers en incontinentieproducten; ze zijn ervoor verantwoordelijk dat luiers zeer dun kunnen zijn, omdat er slechts weinig van nodig is om de urine te absorberen, en dat "baby's billetjes droog blijven". Tot slot is het belangrijk om transparantie te vragen naar de samenstelling van SAP van wegwerpluiers. Het is namelijk mogelijk dat de chemische samenstelling verschilt tussen leverancier en deze stoffen bevatten die mogelijks de gezondheid/ leefmilieu kunnen schaden.¹

1 Gegevens op basis van marktonderzoek FIDO juni 2020

Tussen 2005 en 2011 blijkt de samenstelling van de luiers quasi niet veranderd te zijn, toch zien we een gewichtsddaling van 12%. Deze is voornamelijk te verklaren door verbeterde functionaliteit van materialen, componenten en de opbouw van het product. In 2010 bracht Procter & Gamble²² bijvoorbeeld een luier op de markt die 20% dunner is. De gewichtsddaling is een gevolg van de ontwikkeling van een absorberende gel die het absorptievermogen van de luier efficiënter maakte.



Figuur 3: Gemiddelde gewicht tussen 1987 en 2011 (M. Cordella et.al, 2014)²³

22 <https://news.pg.com/press-release/pg-corporate-announcements/new-high-performance-diaper-pampers-cruisers-dry-max-wins-b>

23 https://www.researchgate.net/publication/272890931_Evolution_of_disposable_baby_diapers_in_Europe_Life_Cycle_Assessment_of_environmental_impacts_and_identification_of_key_areas_of_improvement



3. Innovatie op de markt van luiers en incontinentiemateriaal

De markt is continue op zoek naar nieuwe materialen en technieken om de luiers efficiënter, duurzamer en gebruiksvriendelijker te maken. Een innovatie die veel aandacht krijgt is het gebruik van een zogezegde 'slimme luier'. Hier tracht men een digitaal systeem te ontwikkelen waarbij sensoren de vochtigheid van de luier meten en doorsturen naar de zorgverlener. Het grote voordeel is dat er zo minder materialen en tijd verloren gaan bij de luierswissel, daar deze vaak niet nodig blijkt te zijn. Het nadeel is echter dat, om de metingen te registreren en door te sturen, heel wat extra elektronische apparatuur nodig is. Ook bemoeit dit het recyclageproces van de luiers. De vraag kan dus gesteld worden of deze innovatie wel een positieve duurzaamheidsimpact kent.

Deze technologie wordt onderzocht door verschillende organisaties zoals Pampers, Huggies, p²solutions, Abena, Simavita, Tena, etc. In februari 2020 werd het PIO-project 'Incontinentie 2.0' gelanceerd voor aanbieders van slimme luiers. Met dit project wil de vzw Zorg-Saam ZKJ een oplossing ontwikkelen en implementeren om in de residentiële ouderenzorg meer comfort te bieden aan bewoners die last hebben van incontinentie.²⁴

4. Doorbraak van wasbare luiers?

Wasbare luiers kenden de voorbije jaren een opmars door een groter aanbod op de markt, de financiële stimulans door overheden en mutualiteiten voor de aankoop van wasbare luiers en de opmars van uitleendienstverleners voor wasbare luiers.²⁵ Er werden echter geen cijfers gevonden die deze stijging kunnen aantonen. De beste indicatie is wellicht om te kijken naar de subsidies die bij gemeenten worden aangevraagd. Op die manier konden de stad Leuven en Gent de afgelopen jaren berekenen dat ongeveer 8% van de gezinnen wasbare luiers gebruiken, of er toch minstens een premie voor aanvroegen.²⁶ Een belangrijk aspect bij subsidies voor wasbare luiers is het voldoende communiceren van de subsidies en infosessies organiseren. In gemeenten waar wel een subsidie aangekondigd wordt, maar waar verder niets rond wasbare luiers gebeurt, blijkt de subsidie ook niet succesvol te zijn.

24 <https://www.vlaio.be/nl/nieuws/gezocht-aanbieders-van-slimme-luiers-voor-ouderenzorg>

25 Potentieel in circulariteit voor luiers en incontinentie materiaal. (2018). OVAM. Opgehaald van: <https://www.OVAM.be/luiers>

26 Gegevens op basis van marktonderzoek FIDO juni 2020

4

DE DUURZAAMHEIDSIMPACT VAN LUIERS EN INCONTINENTIEMATERIALEN



Wat zijn de belangrijkste duurzaamheidsimpacten binnen de productgroep van luiers en incontinentiemateriaal?

Een duurzame overheidsopdracht houdt rekening met verschillende beleidsdoelstellingen. Voor de federale overheid worden ze opgesomd in de omzendbrief van 16 mei 2014 of in de meest recente regelgeving. Deze beleidsdoelstellingen zijn heel ruim en kunnen u als aankoper inspireren bij het zoeken naar de specifieke doelstellingen die u wenst te bereiken met uw aankoopdossier. Elk product, dienst of werk heeft eigen duurzaamheidsaspecten, dit zijn die aspecten waar u écht impact kan realiseren. Bijv. het is logisch dat u bij de aankoop van koffie impact hebt op eerlijke handel en biologische landbouw, maar geen impact hebt op vlak van sociale economie en kansengroepen. Om heel goed te kiezen uit alle mogelijke duurzaamheidscriteria is het als aankoper belangrijk te weten welke hefboomen tot duurzaamheid u kan activeren door uw aankoop. Dit geeft focus en zorgt ervoor dat u niet afgeleid wordt om minder relevante duurzaamheidsaspecten te integreren in een bestek.

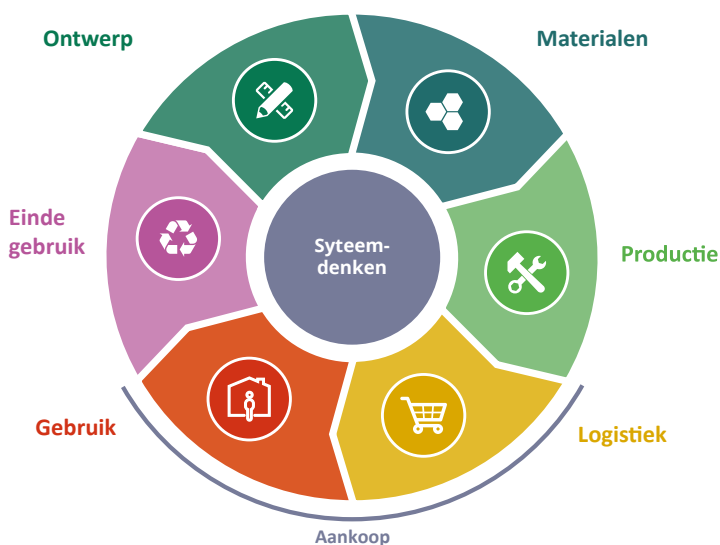
Naast relevante duurzaamheidsaspecten die gelinkt zijn aan een product, dienst of werk kan het ook zijn dat de aankoopdienst vanuit haar organisatie eigen accenten legt en die meeneemt in het aankoopproces. Bijv. als kostreductie een belangrijke doelstelling is van de aankoopdienst kan het zijn dat dit primeert door-

heen het volledige aankoopproces. Duurzaam aankopen is net het evenwicht zoeken tussen het realiseren van de duurzame beleidsdoelstellingen en de prioriteiten en ambities binnen de aankoopdienst.

In dit hoofdstuk gaan we dieper in op de duurzaamheidsimpact van een luier. We bekijken de levenscyclus van de luier en onderzoeken welke manieren vervolgens mogelijk zijn om het bestek zo te schrijven dat de luier zo duurzaam mogelijk geproduceerd, geleverd en uiteindelijk verwerkt wordt.

Gezien de stijgende aandacht voor wasbare luiers, bespreken we zowel de duurzaamheidsimpact van wasbare als wegwerpluiers. Voor concrete criteria om op te nemen in overheidsopdrachten over de aankoop van wegwerpluiers verwijzen we naar het besluit van de Europese Commissie van 24 oktober 2014 tot vaststelling van de milieucriteria voor de toekenning van de EU-milieukeur aan absorberende hygiëneproducten.²⁷

De schakels in de productieketen



Bron: Vlaanderen Circulair, Flanders DC



Ontwerp

De grootse beslissing op vlak van ontwerp is de beslissing om al dan niet wegwerp- of wasbare luiers aan te kopen. Zoals reeds aangehaald is er geen eensgezindheid over de milieu-impact van beide systemen. Wij geven daarom advies voor beide systemen.

Bij de aankoop van wegwerpluiers kan de aankoper volgende criteria mee in rekening brengen:

- **Kies voor chloorvrije luiers zonder optische witmakers, kleurstoffen en geurstoffen.** De materialen mogen niet worden gebleekt worden met behulp van chloorgas (ECF of TCF). Ook optische witmakers, geurstoffen en kleurstoffen mogen eveneens niet aan de pulp, vezels of katoen worden toegevoegd. Dit criterium kan opgenomen worden in de technische criteria van het bestek. Ook kan verwezen worden naar een duurzaamheidslabel zoals het EU Ecolabel.²⁸
- **Kies voor producten met een hoog absorptievermogen:** Producten met een hoog absorptievermogen zijn duurzamer omdat ze het gebruiksgemak verbeteren en de gebruiksduur verlengen. Het is mogelijk om dit criteria te verifiëren aan de hand van de ISO 11948-14 (Rothwell- methode) certificatie. De markt geeft echter aan dat deze laborietesten ongewenst zijn en materiaalintensieve producten promoot. De markt is bezig om testmethodes te ontwikkelen die beter zijn aangepast aan de reële situatie.²⁹ Als aankoper is het aangewezen om de markt te bevragen over de gebruikte testmethodes en de graad van absorptie.

Bij de aankoop van wasbare luiers kan de aankoper volgende criteria mee in rekening brengen:

- **Kies voor producten met een lange levensduur.** Het aantal wasbeurten, de kleurvastheid, wijzigingen in afmetingen, etc. kunnen bijvoorbeeld opgevraagd en gegund worden. Voor meer informatie over de prestatiebenchmarks en testmethoden verwijzen we naar de Europese milieucriteria voor overheidsopdrachten rond het verduurzamen van de productgroep textiel.³⁰ Een lange levensduur kan ook economisch interessant zijn. Vraag de totale kost op van het gebruik.
- **Kies voor producten die functioneel en makkelijk in gebruik zijn:** Het gebruiksgemak en de esthetische waarde stimuleren het (correct) gebruik over een lange levensduur. Ga na welke noden en voorkeuren de gebruiker heeft. Vraag eventueel naar testkits om samen met de gebruiker de verschillende systemen te beoordelen alvorens grote hoeveelheden aan te kopen.
- **Kies voor producten die modulair en herstelbaar zijn:** bij de keuze voor wasbare luiers is een modulair ontwerp mogelijk. Bijvoorbeeld de all-in-two's wasbare luiers hebben een modulair ontwerp, omdat ze uit twee delen bestaan, die afzonderlijk gewassen en gerecycleerd kunnen worden. Dit is vooral relevant omdat de absorberende inleggers een langere levensduur hebben dan de waterbestendige overbroekjes. Op de markt is tot op heden (februari 2020) nog geen hersteldienst gevonden die luiers herstelt. Wel is er een opmars van repaircafés, die ook textiel herstellen. Tevens zijn er kleermakers/retouche-ateliers op de markt die textiel, zoals luiers, herstellen.
- **Kies voor chloorvrije luiers zonder optische witmakers, kleurstoffen en geurstoffen.** De materialen mogen niet worden gebleekt met behulp van chloorgas. Ook optische witmakers, geurstoffen en kleurstoffen mogen eveneens niet aan de pulp, vezels of katoen worden toegevoegd. Dit criterium kan opgenomen worden in de technische criteria van het bestek. Voor meer informatie over de prestatiebenchmarks en testmethoden verwijzen we naar de Europese milieucriteria voor overheidsopdrachten rond het verduurzamen van de productgroep textiel.³¹
- **Kies voor een standaard ontwerp:** Hoe eenvoudiger het systeem van de wasbare luier, hoe sneller de vervanging kan plaatsvinden. Eenvoudige systemen en standaard ontwerp vergemakkelijkt het gebruiksgemak bij het gebruik van wasbare luiers voor de verzorgers.

28 <https://bit.ly/2G84S5o>

29 Gegevens op basis van marktonderzoek FIDO juni 2020

30 <https://ec.europa.eu/environment/gpp/pdf/criteria/textiles/NL.pdf>

31 <https://ec.europa.eu/environment/gpp/pdf/criteria/textiles/NL.pdf>



- **Kies voor producten met een hoog absorptievermogen:** Bij luiers voor kinderen is het aangeraden om te kiezen voor een ontwerp dat voldoende absorbeert voor alle kinderen. Een voorgevormde luier heeft de hoogste absorptie. Als je één type luiers aanbiedt aan meerdere kinderen, is een voor- gevormde luier de meest veilige optie. Kinderen die veel plassen hebben met de andere systemen sneller lekken omdat de absorptie van deze inleggers voor hen niet volstaat. Producten met een hoog absorptievermogen zijn duurzamer omdat ze het gebruiksgemak verbeteren en de gebruiksduur kunnen verlengen. Het is mogelijk om dit criterium te verifiëren aan de hand van de ISO 11948-14 (Rothwell- methode) certificatie. De markt is bezig om testmethodes te ontwikkelen die beter zijn aangepast aan de reële situatie.³² Als aankoper is aangewezen om de markt te bevragen over de gebruikte testmethodes en de graad van absorptie.



Materialen

De keuze van de grondstof is niet altijd even relevant voor aankopers omdat zij eerder de nadruk leggen op de functionaliteit van de oplossing die ze zoeken. Toch zijn er heel wat mogelijkheden voor het ver- duurzamen van de materialen voor wasbare- en wegwerpluiers.

Bij de aankoop van wegwerpluiers kan de aankoper volgende criteria mee in rekening brengen:

- **Transparantie en herkomst van de materialen** (inventaris): Een (overheids)aankoper kan vragen naar de soorten materialen (inventaris) en de herkomst van de gebruikte materialen. Hierbij worden er geen eisen of criteria gesteld maar wordt de markt wel gestimuleerd om transparantie te bieden over de gebruikte materialen en verbindingsmethoden.
- **Hernieuwbare materialen.** Over het algemeen kan worden gesteld dat de markt voor hernieuwbare materialen een opkomende markt is, die naar verwachting de komende jaren zal groeien. Dit geldt voornamelijk voor de opkomst van bio-plastics. De vraag kan echter gesteld worden of bio-plastics een milieuvoordeel hebben aangezien deze moeilijk te recyclen zijn en de recyclage van plastics kan bemoeilijken. Aangezien er tot op heden nog geen recyclagemogelijkheden zijn en de luiers worden verbrand, zijn plastics uit hernieuwbare grondstoffen momenteel wel het meest interessant.
- Kies voor **niet-toxische stoffen** door te verwijzen naar keurmerken. Keurmerken hebben het voordeel dat ze meestal verder gaan dan de wetgeving en ze zijn vaak specifiek voor een product/sector. De toxiciteit van materialen wordt ook behandeld in de Europese regelgeving die de risico's op chemi- sche stoffen beperkt (REACH of CLP). Dit is de Europese regelgeving waar organisaties aan moeten voldoen, maar u kan in het bestek ook naar deze regelgeving verwijzen. Een overzicht van de beschik- bare keurmerken wordt toegelicht in hoofdstuk 5 of in het besluit van de Europese Commissie van 24 oktober 2014.³³
- **Duurzaam bosbeheer.** De pulpvezels dienen gedekt te zijn door geldige chain- of custody-certificaten die zijn uitgegeven door een onafhankelijk certificatieschema van derden, zoals FSC, PEFC of gelijk- waardig. De criteria voor duurzaam bosbeheer kunnen opgenomen worden in de technische criteria.

Bij de aankoop van wasbare luiers kan de aankoper volgende criteria mee in rekening brengen:

- **Hernieuwbare (bio) materialen.** Wasbare luiers zijn over het algemeen gemaakt van natuurlijke materialen zoals hennep, bamboe en katoen. Gezien natuurlijke materialen op vlak van absorptiever- mogen en toxiciteit de voorkeur krijgen, adviseren we om de voorkeur voor hernieuwbare materialen op te nemen in het bestek.³⁴ Bovendien kan ook gevraagd worden naar biologische geteelde grond- stoffen. Zie hoofdstuk over de beschikbare labels.

32 Gegevens op basis van marktonderzoek FIDO juni 2020

33 <https://bit.ly/2G84S5o>

34 <https://www.luielhoek.be/wasbare-luiers-2/microvezel-luiers/>





- Kies voor **niet-toxische stoffen** door te verwijzen naar keurmerken. Keurmerken hebben het voordeel dat ze meestal verder gaan dan de wetgeving en ze zijn vaak specifiek voor een product/ sector. De toxiciteit van materialen wordt ook behandeld in de Europese regelgeving die de risico's op chemische stoffen beperkt (REACH of CLP). Dit is de Europese regelgeving waar organisaties aan moeten voldoen, maar u kan in het bestek ook naar deze regelgeving verwijzen. Een overzicht van de beschikbare keurmerken wordt toegelicht in hoofdstuk 5.



Productieproces

Tijdens de productiefase worden de grondstoffen verwerkt en omgezet tot een finaal product. De transparantie tijdens deze fase is complex gezien de bevoorradingsketens van producten vaak complexe netwerken zijn met een globale spreiding (met productiesites in Europa, Afrika, Zuid- Amerika en voornamelijk China). Bij wasbare luiers zien we een duidelijke voorkeur voor productie uit Europa omwille van de milieukost, sociale impact en kwaliteit. Als aankoper kan u in deze fase transparantie vragen over de sociale en ecologische impact van de productie, inclusief over het productie-afval en energiegebruik dat gegenereerd wordt tijdens de productieprocessen. Onderstaande criteria zijn van toepassing voor zowel wasbare- als wegwerpluiers:

- Vraag naar **transparantie van de wijze van productie** (sociaal verantwoorde productie, materialen) met respect van de Conventie van de Internationale Arbeidsorganisatie (ILO) op vlak van kinderarbeid, dwangarbeid, ... Dit kan door middel van een gedragscode, via het monitoren van de duurzaamheid van de leverancier (ECOVADIS, etc.) of via het opvragen van sociale standaarden in de toeleveringsketen zoals de SA8000- standaard, BSCI, etc.
- Verwijs naar of eis **milieumanagementsystemen** bij de producent (bv. EMAS of ISO 14001). Het is belangrijk dat deze eis wordt gesteld aan de relevante organisaties in de keten. Een distributeur kan bijvoorbeeld beschikken over een milieumanagementsysteem maar dit wil niet zeggen dat ook de producent over dit certificaat beschikt.
- Bij de keuze van een producent kan u **transparantie eisen betreffende de toxiciteit van de producten en bijproducten in de productiefase** en de impact op het welzijn en de gezondheid van de productie-arbeiders in de keten, bijvoorbeeld door de blootstelling aan siliconen (octamethylcyclotetrasiloxaan en decamethylcyclopentasiloxaan) en het gebruik van bleekmiddelen (maximale hoeveelheid AOX-emissies³⁵). Dit kan afgedekt worden door het verwijzen naar duurzaamheidslabels en managementsystemen. Een volledig overzicht van de mogelijke certificaten wordt toegelicht in hoofdstuk 5.
- Vraag naar transparantie over de **hoeveelheid afval tijdens het productieproces**: Een (overheids) aankoper kan transparantie vragen over de geproduceerde hoeveelheid afval tijdens het productieproces. Hierbij worden geen eisen of criteria gesteld maar wordt de markt gestimuleerd om transparantie te bieden over het productieproces en de geproduceerde hoeveelheid afval.

35 De emissie van absorbeerbare organische halogeenverbindingen (AOX).



Distributie: transport en verpakkingen

De distributiefase betreft alle verpakkingen en transporten in de keten inclusief de finale levering aan de klant. De ecologische voetafdruk van een product is voor een groot deel afhankelijk van de wijze van transport en zijn verpakking (primaire, secundaire en tertiaire verpakking).

Onderstaande criteria zijn van toepassing voor zowel wasbare- als wegwerpluiers:

- **Verpakkingsafval** vermijden en maximaal inzetten op hergebruik, recycleerbaarheid, ... De aankoper kan volgende aspecten meenemen als eis of wens:
- **Vermijden** van verpakkingen (kan geëist worden, zeker bij wasbare luiers)
- **Terugname en hergebruik** van de verpakkingen
- **Hoogwaardig recycleerbare/composteerbare** verpakkingen
- Verpakkingen kiezen met een **hoog percentage aan gerecycleerde materialen**
- Verpakkingen uit één materiaal (bv. karton zonder plastic folie)

Het is belangrijk om de toeleveringsketen aan te sporen om verantwoord om te gaan met het verpakkingsafval. Dit kan door de **leverancier verantwoordelijk te stellen voor de terugname en recyclage** van het verpakkingsafval. Dit kan door **transparantie te vragen in de volgende kringlopen van de verpakking**.

Ook **transport** heeft een belangrijke impact op de ecologische voetafdruk van luiers. De aankoper kan met volgende aspecten rekening houden:

- Voor het transport gebruik maken van voertuigen die voldoen aan de **Euro 6-norm**
- Eisen opleggen aan (logistieke) leveranciers op vlak van CO2-vriendelijke transporten via **LEAN & GREEN certificatie of gelijkwaardig**.
- Eisen opleggen op vlak van **transport zonder gebruik van fossiele brandstoffen**. Enkele voorbeelden hiervan zijn elektrische voertuigen of het gebruik van fietsen.
- Eisen opleggen op vlak van **efficiëntie van transportbewegingen**. Kies voor een organisatie rekening houdend met de afstand, slimme ophaalronde, goede samenwerking met logistieke partners, ... Ook kan de logistieke stroom geoptimaliseerd worden door bijvoorbeeld verschillende leveringen te bundelen in één levering.

Groepsaankopen zorgen voor een verlaagde impact door de verminderde transportbewegingen en verpakkingen. Op voorwaarde dat de samenaankoop via een eenmalige levering in bulk voorzien wordt. Dit impliceert natuurlijk dat andere logistieke oplossingen moeten gevonden worden voor de levering aan de verschillende organisaties.



Primaire, secundaire en tertiaire verpakkingen



Wat zijn primaire, secundaire en tertiaire verpakkingen?

1. **Primaire verpakking of verkoopverpakking:** verpakkingen die eigen zijn aan het product, zoals een waterfles voor water of spuitbussen voor verf.
2. **Secundaire verpakking of verzamelverpakking:** verpakkingen die een aantal verpakte producten bevatten en de verkoopeenheden bij elkaar houden, zoals een doos of plastic folie waarin x-aantal waterflessen of spuitbussen worden verpakt.
3. **Tertiaire verpakking of transportverpakking:** verpakkingen die het verplaatsen en transporteren van (een verzameling) verkoopeenheden makkelijker maken en die schade moeten voorkomen, zoals een pallet en folie met 100 flessen water of spuitbussen.



Gebruiksphase

De gebruiksphase begint van zodra de producten zijn geleverd aan de 'klant' (interne gebruiker). De wijze waarop de gebruiker omgaat met de producten ligt meestal buiten de controle van de aankoper. Hier kan gevraagd worden aan de leverancier om te sensibiliseren over optimaal gebruik met oog op minder materiaalverspilling en verlenging van de levensduur van de producten. Andere aspecten die de bestelhoeveelheid kunnen beïnvloeden zoals het **vroegtijdig zindelijk maken** en de **perceptie over de nood van vervanging**³⁶ van de luier worden niet verder in deze fiche besproken. Als (overheids)organisatie/ zorgcentra is het wel degelijk belangrijk om de gebruiksphase (vb.: zindelijkheid en perceptie over vervanging) verder te onderzoeken.

Indien wordt gekozen voor het gebruik van wasbare luiers kan de aankoper kiezen voor een **service model voor luiers**, waarbij wasbare luiers automatisch worden opgehaald, gewassen en teruggebracht.

³⁶ Hier wordt uitgegaan van de wetenschap dat de 'huidige' luiers performant zijn in het opvangen van urine. Bij lichte bevulling blijft het comfort hoog en is vervanging niet altijd onmiddellijk nodig.



Of dit effectief een duurzamer alternatief is, kunnen we momenteel niet bewijzen aan de hand van levenscyclusanalyses. Wel zal er een verhoogde impact zijn door het vele transport en de hogere temperaturen waarop de luiers gewassen worden. Ook de prijs is belangrijk. Uit marktonderzoek blijkt dat wasdiensten relatief duur zijn. Deze service modellen zijn, ondanks de prijs, veelbelovend omdat de aankopende organisatie volledig ontzorgd wordt en niet meer hoeft in te staan voor de afvalverwerking, de ophaling, wasprocessen, etc. Bovendien ontstaan zo structurele samenwerkingen tussen klant en leverancier die het mogelijk maken om hogere eisen te stellen op vlak van comfort in gebruik, duurzaamheid, bijv. transparantie van de materialen, wasbare verpakkingen, groene logistiek, hersteloptie, energiemangement van de industriële wasprocessen, etc.



Einde gebruik

Indien de luier niet meer functioneel of performant is dient deze verwerkt te worden als 'afval- en/of recyclagestroom'. Bij een wegwerpluier is dit na één gebruiksfase, bij een wasbare luier is dit na 200 tot 1000 gebruiksronden.

De recyclagetechnieken van gebruikte luiers en incontinentiematerialen zijn continu in ontwikkeling. Recentelijk zijn een aantal veelbelovende recyclage-initiatieven op de markt gelanceerd (zie studie OVAM³⁷). Ondanks dat deze op grote schaal nog niet operationeel zijn, wordt verwacht dat dit in de nabije toekomst wel mogelijk zou zijn. Echter, het eisen van recyclage na gebruik kan nu nog niet worden meegenomen tijdens een aankoopproces.

Wat wel kan is, van bij de voorbereiding van het aankoopdossier, rekening te houden met de wijze waarop de luiers zullen behandeld worden tijdens en na het gebruik, met als voornaamste doelstelling inzicht te krijgen in de stand van zaken van de markt op vlak van processen en systemen om afval te verminderen of te vermijden.

Mogelijke proactieve acties die hiertoe bijdragen (voor wegwerp- en wasbare luiers) zijn:

- De vraagstelling meenemen in het marktonderzoek (via deskresearch en dialoog met de markt) en vragen welke **mogelijkheden er zijn op vlak van terugname en recyclage**. Als aankoper ben je dan ook op de hoogte van de mogelijkheden en de marktrealiteit. Hierbij worden dan geen eisen of criteria gesteld in het bestek maar wordt innovatie op de markt wel gestimuleerd om steeds performanter te worden op vlak van terugname en recyclage.
- De producent vragen naar **sorteerinformatie** (te voorzien op het promotiemateriaal en/of op de verpakking en/of op het product) om afvalstromen goed te scheiden en zo hergebruik en recyclage te stimuleren.

37 Potentieel in circulariteit voor luiers en incontinentiemateriaal. (2018). OVAM. Opgehaald van: <https://www.OVAM.be/luiers>

5

BESCHIKBARE KEUR- MERKEN OP DE MARKT



Keurmerken kunnen ingezet worden als verificatie of bewijsvoering dat aan bepaalde sociale, ecologische en kwaliteitscriteria is voldaan. Op die manier krijgt u als aankoper een garantie van een derde, onafhankelijke partij dat de aangekochte producten voldoen aan eisen die hoger liggen dan de minimale wettelijke vereisten in de Europese Unie.

Hieronder vindt u het overzicht van de meest voorkomende of meest gekende productlabels, managementsystemen en risicorapporten/auditsystemen op de Belgische (en Europese) markt. In de rechterkolom wordt telkens aangeduid hoe gekend dit label is door de producenten van luiers en incontinentiemateriaal.

Legende

- (Blauw) Wijdverspreid in de markt.
Beïnvloeding van de prijs: =
- (Oranje) Beperkt aanwezig op de markt
Beïnvloeding van de prijs: ↗
- (Rood) Onvoldoende tot niet aanwezig op de markt
Beïnvloeding van de prijs: ↗

De beschikbaarheid op de markt (rood, oranje, blauw) is een inschatting van de markt op basis van deskresearch. Dit dient verder onderzocht te worden tijdens de marktbevraging & -dialoog.



PRODUCTLABELS VOOR WEGWERPLUIERS

Op de markt van luiers is een uitgebreid gamma aan labels beschikbaar. Hieronder maken we een onderscheid tussen wegwerpluiers en wasbare luiers.

Oeko-Tex Standard 100 (Blauw) Wijdverspreid in de markt.



Het Oeko-Tex Standard 100 richt zich op schadelijke stoffen in alle stadia van de productie. De voorwaarde voor het certificeren van producten in overeenstemming met OEKO-TEX® Standard 100 is dat alle onderdelen van een artikel voldoen aan de vereiste criteria.

Meer informatie:

<https://www.oeko-tex.com/en/our-standards/standard-100-by-oeko-tex>

FSC-standaard (Blauw) Wijdverspreid in de markt.



De FSC-standaard staat garant voor een verantwoord bosbeheer door sociale, milieu- en economische belangen in balans te brengen. Bosbeheer conform deze standaard, met hieraan gekoppeld mogelijke hout- en papierproductie, beschermt bossen voor huidige en toekomstige generaties. Daar in de productie van deze luiers gebruik gemaakt wordt van zogenaamde 'fluff pulp' – papierpulp vervaardigd uit hout – kunnen ook dergelijke producten een FSC-label bekomen. Voorwaarde is dan uiteraard dat deze pulp afkomstig is uit duurzaam beheerde bossen.

Meer informatie:

<http://www.fsc.be/nl-be/nieuws/id/136>

PEFC (Blauw) Wijdverspreid in de markt.



PEFC is een internationaal label voor duurzame bosbouw, opgericht in 1999. Het label is van toepassing op hout en papier. Het label garandeert dat het papier uit een duurzaam beheerd bos afkomstig is. De vezels die gebruikt worden voor de productie van het papier, moeten afkomstig zijn uit duurzaam beheerde bossen of gerecyclede vezels. Daar in de productie van deze luiers gebruik gemaakt wordt van zogenaamde 'fluff pulp' – papierpulp vervaardigd uit hout – kunnen ook dergelijke producten een FSC-label bekomen. Het label heeft twee varianten: PEFC en PEFC-gerecycled.

EU-Ecolabel (Blauw) Wijdverspreid in de markt.



Het EU-Ecolabel is het officiële Europese milieulabel dat een erkenning geeft van de milieuvriendelijkheid van producten en diensten. Het label heeft tot doel de negatieve effecten van productie en verbruik op het milieu, de volksgezondheid, het klimaat en de natuurlijke hulpbronnen te verminderen. Sinds 2014 lanceerde Ecolabel een nieuwe productgroep die luiers, maandverbanden, tampons en borstcompressen omvat. De hygiëneproducten met het EU-Ecolabel bieden belangrijke voordelen. Zo zijn de gebruikte grondstoffen meer milieuverantwoord en bevatten de producten geen gevaarlijke stoffen die schadelijk zijn voor de gezondheid van de mens.

Meer informatie:

<https://bit.ly/2G84S5o>

Nordic Swan (Blauw) Wijdverspreid in de markt.



Nordic Swan is het Scandinavische ecolabel dat kan teruggevonden worden op een zeer uitgebreid aantal producten waaronder ook wegwerpluiers. Nordic Ecolabelling keurde de eerste versie van de criteria voor 'babyproducten met textiel' in juni 2017 goed. Deze richtlijnen zijn het best toepasbaar voor luierproducten. De criteria zijn gericht op de chemicaliën die worden gebruikt bij de productie van textiel, vulmaterialen en andere materialen in het product. Dit is belangrijk voor zowel de gebruiksfase, waarbij het kind in nauw contact staat met het product, maar ook voor de mogelijkheden om de materialen tot nieuwe producten te recyclen.

Meer informatie:

<https://bit.ly/3jw6QKl>

<https://www.nordic-ecolabel.org>

Der Blauer Engel (Oranje) Beperkt aanwezig op de markt



Blauwe Engel (Der Blauer Engel) is een Duits label voor ecologische producten, opgericht in 1978 door het Duitse ministerie van Binnenlandse Zaken. Het label is terug te vinden op een uitgebreid gamma van producten waaronder luiers. De pulp moet 100 procent komen van bedrijven die FSC of PEFC gecertificeerd zijn. Ook tijdens het productieproces worden er criteria gesteld met betrekking tot emissies in afvalwater, afvoerlucht en energieverbruik tijdens de pulpproductie. Verder mag de pulp niet worden gebleekt met elementair chloor. Tot slot worden er ook restricties opgelegd ten aanzien van chemische stoffen.

Meer informatie:

<https://www.blauer-engel.de/en>

PRODUCTLABELS VOOR WASBARE LUIERS

Oeko-Tex Standard 100 (Blauw) Wijdverspreid in de markt.



Het Oeko-Tex Standard 100 is ook beschikbaar voor wasbare luiers. Het richt zich op schadelijke stoffen in alle stadia van de productie. De voorwaarde voor het certificeren van producten in overeenstemming met OEKO-TEX® Standard 100 is dat alle onderdelen van een artikel voldoen aan de vereiste criteria (bijv. de buitenstof, naaigaren, inzetstukken, afdrukken, etc.) en ook de niet-textielaccessoires, zoals knopen, ritsluitingen, drukknoppen, etc.

Meer informatie:

<https://www.oeko-tex.com/en/our-standards/standard-100-by-oeko-tex>

GOTS (Blauw) Wijdverspreid in de markt.



Het GOTS-label is beschikbaar voor wasbare luiers. Het is een internationaal label voor biologisch textiel, opgericht in 2002. Het GOTS-label garandeert dat de productie op een milieuvriendelijke en sociaal verantwoorde wijze gebeurt. Enkel textielproducten die minimaal 70% biologische vezels bevatten kunnen een GOTS-certificatie verkrijgen. Verder zijn er strenge eisen op vlak van chemische inputs en bijproducten die aan strengere ecologische criteria moeten beantwoorden dan voorzien in de wetgeving (bv. REACH).

Meer informatie:

<http://www.global-standard.org>

Cradle To Cradle (Rood) Onvoldoende tot niet aanwezig op de markt.



Cradle To Cradle is een label voor duurzame en circulaire producten, opgericht in 2010. Het label kan worden teruggevonden op een zeer breed gamma van producten en materialen, waaronder recent ook hybride luiers (composteerbare wegwerp¹ of wasbare inlegger met herbruikbaar overbroekje). Het label garandeert daarnaast ook goede omstandigheden voor materiaalgebruik, energie, water en arbeid tijdens het productieproces.

Meer informatie:

<https://www.c2ccertified.org/innovation-stories/gdiapers>

1 Composteerbaar betekent op labo-schaal composteerbaar. Deze zijn niet composteerbaar in de reguliere/ industriële gft- of groencompostering.



DUURZAAMHEIDSMANAGEMENT

Een managementsysteem voor duurzaamheid is gericht op het beheersen en verbeteren van prestaties op vlak van de milieu- en sociale impact van de organisatie. Indien u aan de uitvoerder vraagt om een duurzaamheidsmanagementsysteem voor te leggen heeft u de zekerheid dat er voldaan wordt aan de milieu- en sociale wetgeving en dat de organisatie streeft naar een continue verbetering van de milieuprestaties.

Onderstaande managementsystemen zijn van toepassing op zowel leveranciers van wasbare- als wegwerpluiers. De meest gekende op de Europese markt zijn EMAS en ISO 14001. Er is (februari 2020) weinig informatie beschikbaar over de verspreiding van deze systemen bij de producenten van luiers. Voor wasbare luiers, die worden ondergebracht onder de productgroep textiel, zijn er bijkomende managementsystemen beschikbaar. De duurzame managementsystemen voor de productgroep textiel zijn terug te vinden via: <https://www.gidsvoorduurzameaankopen.be/nl/content/kleding-textiel-vezels-garen-en-accessoires>



EMAS (Rood) Onvoldoende tot niet aanwezig op de markt

Het Europees Milieumanagement- en Audit Schema (EMAS) is een milieubeheer- en auditsysteem van de EU voor bedrijven en andere organisaties. EMAS biedt een systeem om een organisatie te evalueren en te verbeteren op vlak van milieuprestaties.

Meer informatie:

http://ec.europa.eu/environment/emas/index_en.htm



ISO 14001 (Blauw) Wijdverspreid in de markt.

ISO 14001 is de milieumanagementstandaard van de Internationale Organisatie voor Standaardisatie. ISO 14001 stelt een systematische aanpak voor met oog op het continu verbeteren van de milieu-impact van de activiteiten, producten en diensten van de organisatie.

ISO 14001 is in volle expansie in de EU en kent in de markt een verdubbeling over de laatste 8 jaar. Er zijn enkel algemene statistieken per land gekend, nog niet per sector.

Meer informatie:

<http://www.iso.org/iso/home/standards/management-standards/iso14000.htm>



B Corp (Rood) Onvoldoende tot niet aanwezig op de markt

B Corp staat voor Benefit Corporation. Bedrijven worden gecertificeerd door de non-profitorganisatie B Lab. Bedrijven met zo'n certificaat streven vrijwillig de hoogste standaarden na op het vlak van sociale en ecologische prestaties, verantwoordelijkheid en transparantie. Op die manier bewegen de bedrijven de economie samen richting inclusie en duurzaamheid.

Meer informatie:

<https://bcorporation.net/>





BSCI (Rood) Onvoldoende tot niet aanwezig op de markt



BSCI (Rood) is onvoldoende tot niet aanwezig op de markt van luiersproducten. Het Business Social Compliance Initiative (BSCI) is een initiatief van bedrijven die zich inzetten voor betere arbeidsomstandigheden in hun wereldwijde toeleveringsketen. BSCI biedt een gemeenschappelijke gedragscode en een stappenplan aan bedrijven dat op alle sectoren en productielanden van toepassing is. BSCI valt nu onder de organisatie Amfori.

Meer informatie:

<https://www.amfori.org>

Let op:

1. Een milieumanagementsysteem is gelinkt aan een organisatie, niet aan een product!
2. Indien deze systemen onvoldoende verspreid zijn op de markt is het een risico om dit te eisen als selectie- of uitvoeringscriterium. Marktverkenning biedt hier vaak bijkomende hulp. Er bestaan echter bijkomende technieken om leveranciers te vragen naar hun milieumanagement. Zie hiervoor de rubriek milieumanagement op www.gidsvoorduurzameaankopen.be.

RISICORAPPORTEN EN AUDITSYSTEMEN

Er bestaan internationaal erkende systemen om de sociale (en ecologische) risico's in de keten in kaart te brengen, met focus op de plaats van productie.

De meest gekende systemen zijn:

AUDITS: dit zijn assessments van de wettelijke, sociale en ecologische risico's (meestal) op de productiesite. Audits zijn een wijdverspreide tool in ketenbeheer. Ze geven de sterktes en de aandachtspunten weer op vlak van respect van de nationale en internationale wetgeving en van de risico's op vlak van duurzaamheidsprestatie. Audits kunnen wel enkel per site uitgevoerd worden en zijn hierdoor tijds- en kostenintensief. Ze zijn enkel zinvol bij de aankoop van grote hoeveelheden producten.

RISICO-RAPPORTEN: dit zijn rapporten die op een toegankelijke manier de risico's op ecologisch en sociaal vlak weergeven, dit volgens internationale standaarden zoals ISO 26000 of Global Reporting Initiative. De meest gekende systemen op de Europese markt zijn Sedex en Ecovadis.

Sedex (Rood) Onvoldoende tot niet aanwezig op de markt



Een communicatieplatform waar globale leveranciers audits kunnen delen met distributeurs, producenten, merkeigenaars en klanten met informatie over de transparantie in hun keten. Sedex heeft de audit-procedure 'SMETA'1 ontwikkeld met als doel de kwaliteit van de audits te garanderen. Alle audits op de Sedex-portaalsite dienen de SMETA-procedure te volgen.

Meer informatie:

<http://www.sedexglobal.com>





Ecovadis (Oranje) Beperkt aanwezig op de markt

Ecovadis is de marktleider voor het in kaart brengen van de duurzaamheidsprestatie van bedrijven en hun toeleveringsketen. De Ecovadis-methode is gebaseerd op de ISO 26000-standaard voor Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO). Op basis van een vragenlijst op maat (per sector, regio, grootte bedrijf, etc.) over het beleid, de acties en de resultaten van bedrijven op vlak van de belangrijkste duurzaamheidsparameters wordt een scorekaart ontwikkeld waarbij de aankoper zicht krijgt op de sterktes en zwaktes van de leveranciers op vlak van MVO.

De scorekaarten van Ecovadis zijn beschikbaar op een onlineplatform en kunnen gedeeld worden binnen dezelfde organisatie of groep.

Meer informatie:

<http://www.ecovadis.com>



6 — ADVIEZEN VOOR AANKOPERS



Kies voor duurzaamheidslabels

Hoofdstuk 5 bespreekt de duurzaamheidslabels voor wegwerp- en wasbare luiers. Deze productlabels garanderen objectieve en derde partij gecertificeerde duurzaamheidscriteria. Het is dus aangewezen om tijdens een overheidsopdracht de labels en certificaten te integreren in het bestek. Indien uit deskresearch blijkt dat er voldoende labels aanwezig zijn (groen), kan dit opgenomen worden in de technische criteria, in de andere gevallen kan een gunningsvoordeel verdiend worden voor het voorleggen van welbepaalde labels.



Ga uit van de behoefte van de klant bij de overweging 'hergebruik' of 'wegwerp'

Maak een grondige behoefte-analyse om te bepalen welk type luiers het meest optimaal is binnen de context van jouw organisatie. De overweging tussen hergebruik en wegwerp stelt een heel aantal vragen. Ook wetenschappelijke onderzoeken naar de duurzaamheidsimpact van beide systemen hebben geen sluitend antwoord. Wij stellen dus voor om uit te gaan van de gewenste noden van de gebruiker. Indien deze de meerwaarde en voorkeur geeft aan hergebruik dan is het aangewezen vanuit economisch, ecologisch en sociaal overwegingen, deze piste te onderzoeken. Hierbij is het dan belangrijk de grootste impact te analyseren, namelijk het gebruikscomfort, het wassen en drogen. Ook de logistieke verplaatsingen en verpakkingen zijn belangrijke criteria bij wasbare luiers. Voor een volledig overzicht van de voornaamste voor- en nadelen verwijzen we naar Bijlage I.



Wees proactief op vlak van afvalmanagement

Het voorkomen van de aankoop van luiers en incontinentiemateriaal is nog steeds de meest effectieve manier om de duurzaamheidsimpact te verlagen. Het is dus nodig om als organisatie te onderzoeken op welke manier de aankoop en het gebruik van luiers vermeden kan worden. Doorheen deze fiche worden enkele adviezen gegeven zoals het vermijden van vroegtijdige vervanging, vroegtijdig zindelijk maken (enkel toepasbaar bij kinderen), overwegen van een service modellen, etc. Deze criteria dienen intern in de organisatie besproken en geïmplementeerd worden.



Stimuleer transparantie over de gebruikte materialen

Door het vragen naar transparantie over de gebruikte materialen wordt de markt gestimuleerd om transparanter om te gaan met de communicatie over hun gebruikte materialen en bijproducten. Dit maakt het ook mogelijk om op termijn de sorteer- en recyclagemogelijkheden verder te onderzoeken. Het vragen naar de samenstelling van de materialen kan dus best geïntegreerd worden in de technische criteria.



Eis sociale en milieu clausules tijdens de productiefase

De productiefase is een zeer belangrijke fase op vlak van duurzaamheid in de levenscyclus van de luier. Tijdens deze fase zijn er tal van sociale- en milieugerelateerde risico's. Milieumanagementsystemen en de integratie van sociale clausules (Code of Conduct en sociale managementsystemen) zorgen ervoor dat niet alleen het product maar ook de organisaties in de toeleveringsketen inzetten op duurzaamheid. Indien deze voldoende beschikbaar zijn op de markt (groen), kan u deze integreren in de technische criteria. In de andere gevallen kan een gunningsvoordeel verdiend worden voor het voorleggen van een welbepaald label. Een bemerking die hier kan gemaakt worden is dat KMO's (zeker bij wasbare luiers) niet altijd de middelen hebben om deze certificaten te behalen.



Verken innovatie op de markt

Marktonderzoek toont aan dat er enkele slimme innovaties op de markt beschikbaar zijn zoals de 'slimme luier', nieuwe materialen, service modellen voor wasbare luiers, ... Het is dus aangewezen om als aankoper via een marktbevraging of deskresearch de meest recente innovaties op vlak van duurzaamheid te onderzoeken. Een kanttekening is wel dat er een gevaar bestaat voor greenwashing. Vraag daarom naar voldoende informatie en raadpleeg experts om zeker te zijn van de positieve duurzaamheidsimpact bij de aankoop van luiers.



Zet in op duurzaamheid tijdens de distributiefase

Verpakkingen en logistieke verplaatsingen zijn quick wins om een lagere impact te bekomen en eventueel om kosten te besparen. De mogelijkheden zijn sterk afhankelijk van de keuze van de luiers (herbruikbaar of wegwerp) en van de mogelijkheden van de leverancier. We adviseren om de wensen omtrent verpakking en verplaatsingen te omschrijven in het bestek en de markt te vragen om oplossingen voor te stellen. Zeker bij de reverse logistics van wasbare luiers heeft de leverancier de meeste kennis om een efficiënt transport en verpakkingssysteem uit te voeren.

BIJLAGE I: VERGELIJKING TUSSEN WASBARE EN WEGWERPLUIERS

Wasbare en wegwerpluiers kennen elk hun voor- en nadelen op vlak van gebruik, duurzaamheidsimpact, materialen, etc. Hieronder geven we een overzicht van de voornaamste voor- en nadelen. Meer informatie over de vergelijking tussen wasbare en wegwerpluiers kan teruggevonden worden via:

- <https://leefmilieu.brussels/themas/afval-grondstof/afvalbeheer/de-juiste-reflex-voor-elk-type-afval/afval-van>
- <https://www.luierinfo.nl/info/kosten-wegwerp-vs-wasbare-luiers>
- <https://www.OVAM.be/luiers>

WEGWERPLUIER	WASBARE LUIER
Materialen ¹ : De wegwerpluiers bestaan uit materialen van fossiele grondstoffen (zoals PE en PP), SAP (meestal acrylzuur) en Fluff-pulp (uit katoen-, hout- of hennepvezels).	Materialen : De wasbare luiers kunnen uit verschillende materialen bestaan: katoen, hennep, bamboe, microvezel, etc.
Voordelen: - (relatief) Goedkope aankoopprijs - Hoog gebruiksgemak - Hoog absorptievermogen - Verkrijgbaar in verschillende maten en vormen	Voordelen: - Minder afval (hergebruik tot 200 – 1000 keer) - Lager water- en energieverbruik tijdens productie² - Goedkoper over de volledige gebruiksfase bij voldoende hergebruik - Minder toxische stoffen (minder kans op irritatie van de huid) - Kinderen worden sneller zindelijk - Verkrijgbaar in verschillende maten en vormen - Sneller afbreekbaar dan wegwerpluiers (ongeveer 6 maand) - Hoog absorptievermogen
Nadelen: - Veel afval (éénmalig gebruik) - Beperkte transparantie over de gebruikte (chemische) stoffen (bv.: in de superabsorbers) - Hoger water- en energieverbruik tijdens de productiefase³ - Kinderen worden op latere leeftijd zindelijk - Traag afbreekbaar (200- 500 jaar).	Nadelen: - Lager gebruiksgemak (wassen en drogen) - Hoger water- en energieverbruik tijdens de gebruiksfase (wassen en drogen) - Dure startinvestering (hoge aankoopprijs)

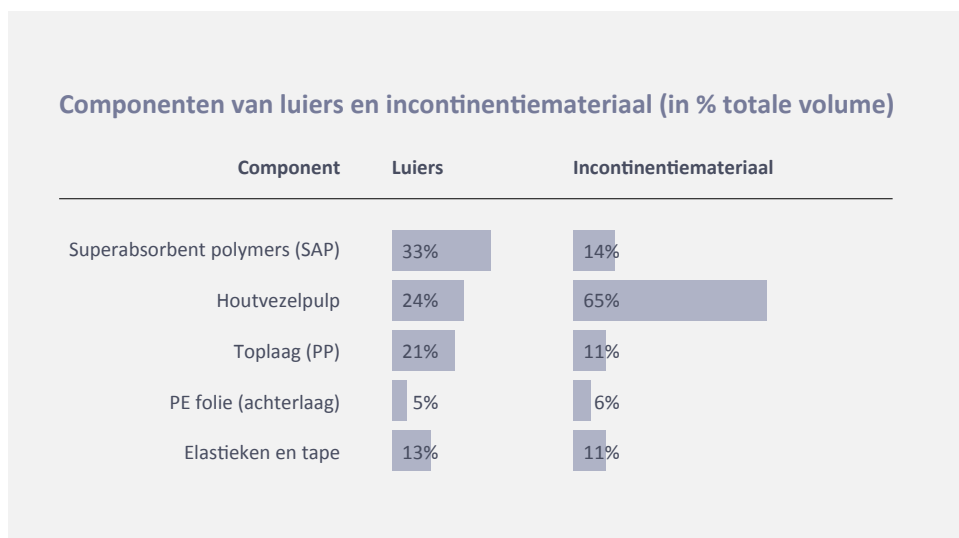
1 Bijlage II geeft een gedetailleerd overzicht van de materialensamenstelling van wegwerpluiers.

2 https://document.leefmilieu.brussels/opac_css/electfile/IF_Afval_Luiers_01_NL.PDF

3 https://document.leefmilieu.brussels/opac_css/electfile/IF_Afval_Luiers_01_NL.PDF

BIJLAGE 2: MATERIAALSAMENSTELLING VAN DE WEGWERPLUIER

De tabel¹ hieronder geeft een procentuele verdeling van de verschillende materialen voor wegwerpluiers en incontinentiematerialen. Hieruit kunnen we afleiden dat de opbouw van incontinentiemateriaal en luiers vergelijkbaar zijn.



De samenstelling van het materiaal heeft een sterke impact op de duurzaamheid van het product. Luiers bestaan uit meer dan 20 verschillende materialen. Deze vatten we samen in volgende hoofdelementen²:

- **De toplaag ofwel de acquisitie- en distributielaag (ADL)** slaat de vloeistof op voordat het via de haarvaten verdeeld wordt over de absorberende kern. Polypropyleen (PP) non-wovens³ worden meestal gebruikt voor de productie van de toplaag.
- **De absorberende kern** is het hoofdcomponent en fungeert als de opslag van de vloeistoffen. De absorberende kern wordt gemaakt van houtvezelpulp en Super Absorberende Polymeren (SAP). Houtvezelpulp is gemaakt van de zachte lange vezels van hout, katoen of hennep. SAP's absorberen en houden ongeveer 30 keer hun eigen gewicht in vloeistof vast. Acrylzuur wordt voor de meeste commercieel verkrijgbare SAP's als grondstof gebruikt.
- **De achterlaag of buitenlaag** dient om de luier bij elkaar te houden en het gebruiksgemak van de luier te verzekeren. De achterlaag wordt meestal gemaakt van lage dichtheid polyethyleen (PE) folie of van een combinatie van folie en non-wovens.
- **Overige kleinere onderdelen zoals elastieken en kleefstoffen.** Luiers bevatten ook onderdelen zoals tape en elastieken om de luier op zijn plaats te houden. Naast non-wovens en lijm kunnen deze onderdelen ook een beperkt percentage aan andere polymeertypen bevatten, zoals elastaan, polystyreen en styreen-ethyleen, butadieen, styreen-copolymeren. Tot slot worden kleefstoffen gebruikt om de verschillende componenten te fixeren. Meestal worden hot-melt-lijmen gebruikt. Deze bevatten geen gevaarlijke chemicaliën, zoals formaldehyde, wat wel het geval kan zijn bij lijmen op basis van oplosmiddelen.

1 Life Cycle assessment and Trend Analysis of the environmental performance of incontinency products, Executive summary, ERM, June 2013

2 Potentieel in circulariteit voor luiers en incontinentie materiaal. (2018). OVAM. Opgehaald van: <https://www.OVAM.be/luiers>

3 Non-woven is een stof die geweven noch gebreid is. In tegenstelling tot de klassieke fabricage van een textieldoek wordt dus geen garen gebruikt, maar wordt het materiaal rechtstreeks als vezel of filament in een vlies afgelegd en vervolgens aan elkaar gehecht.



Referenties

Meer voorbeelden voor het
verduurzamen van aankopen kan u
vinden op:

www.gidsvoorduurzameaankopen.be

Verantwoordelijke uitgever: